

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εν τῷ λαῷ ὑπάρχει ἕνα
θεῖον πᾶς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθειαν.— ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλῶσσα ἔχει τοὺς φου-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ΄

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΚΗ 6 ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΡΧΟΣ ΖΗΝΩΝ ΗΡΩ. 2

ΗΡΩΜΟΣ 369

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φιλλάδες τοῦ Γερο-
δίου (συνέχεια).
- Γ. ΚΟΝΤΟΣΤΑΝΟΣ. Γενεθίλια γινώσκω (τέλος)
- ΛΙΔΙΚΑ ΜΠΕΤΣΙΚΑ. Κάτι λογικά.
- ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Κρουμπάχερ.
- ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΠΑΛΙΑΠΗΔΑΣ. Γράμματα ἀπὸ τῆς
Μάνης.
- ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΗΣ. Λογικά.
- ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασιμένες ψυχές (συνέ-
χεια).
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΚΡΟΥΜΠΑΧΕΡ

A

Ένα μεγάλο της εργάτη έγρασε η φιλολο-
γική επιστήμη. Ένας μεγάλος φίλος του έ-
λεγε του γένους του Έλληνικού. Η γερμα-
νική παιδεία θά τον τιμήση αξία το σοφὸ πὸν
πέθανε. Οι βυζαντινολόγοι της Ευρώπης θά
μίλησον με σεβας και μ' ένθουσιασμό για
τον άνθρωπο. Έδωκε το σύνθημα για την
κριτική μελέτη και για το δυνάμωμα, για την
φιλολογημένη γνώση, για τή σωστή τήν έχτι-
μηση του νοῦ του βυζαντινοῦ. Μονάχα η Έλ-
ληνική πατρίδα, συρμένη ἀπὸ τὸν ένθροναγο
λογωτατισμό, θά τον ἀκούση ἀδιάφορα, και
μπορεῖ και μ' ένα ἀνάκρασμα σαν ξαναασμοῦ,
το θάνατο ένδς ἀπὸ τὸς πιδ ἀφιλοπρόσωπος
ἀπὸ τὸς ένκαρδιους ευεργέτες της έλληνικής
ψυχῆς. Καί λιγοστοί εκείνοι πὸν καταλαβαί-
νουν όχι μόνο τήν αξία τήν επιστημονική του
πολυσέβαστου νεκροῦ, μά και τήν ευγενική
του ἀφοσίωση, και τήν ηρωική του τόλμη τήν
ώρα πὸν φωτιά πῆρε το σημαντικό μας το
ζήτημα, και μᾶς μίλησε όχι για δσα κολα-
κεύουν τὸς φαντασμένους και ικανοποιούνε
τὸς ένωιστές, μά για δσα συγκινούν εκείνους
πὸν πειτᾶνε και διψᾶνε δικιοσύνη. Κι ἀκόμα
πιδ λιγοστοί εκείνοι πὸν το θάρρος είχαν,
πὸν το κουράγιο θᾶχουν να ύψώσουν τή φωνή
τους και να δοξολογήσουν καθὼς του πρέπει
τὸν πολυσέβαστο νεκρὸ «Τὸ ξέρω πὸς θά με
βρίσουν εκεί κάτω» έλεγε μόλις ἀποφάσισε
να μπῆ κι αὐτὸς ἄπαρτος με τᾶρματά του
μέσα στὸν πόλεμο για το Λόγο, μέσα στὸν ἄ-
γῶνα της ιδέας ένάντια στοὺς ἀνίδεους και
στοὺς κακοθελητές. Με δάφνη ἀπὸ τὸν Εὐ-
ρώτα, μ' ἀγριλιές ἀπὸ τήν Ὀλυμπία και μ'
ἀσφόδελους ἀπὸ τὰ πόδια του ίεροῦ Βράχου,

με σπάρτα και με νάρκισσους και με ἀγριο-
λούλουδα ἀπὸ κάθε κάμπο και βουνὸ της Ρω-
μιοσύνης, με τή μουσική τὸν ένθικὸνε μας
τραγουδιῶν και με τοῦ Σολωμοῦ τὸς στίχους
ἔπρεπε η νέα η έλληνική ψυχή να τοῦ στολίση
το νεκροκρέββατο και να τὸν ξεπροβόδηση στὸ
μνήμα. Ἀνάμειο ἀπὸ τὸς εύλογημένους ἱ-
σχυδς του Φωριέλ και του Τομαζέου, τρισεν-
λογητὸς εκείνος και με πιδ ψηλὸ τᾶνάστημα
δσο πιδ μετωμένη και η σοφία του, ἄς γίνῃ
τώρα ένας ἴσκιος, γέροντας ἀπάνου μας κα-
λοπροαίρετα πάντα και ἀμνησίκακα, δαίμονας
ἀγαθὸς, για να μᾶς υπαγορεύῃ ἀπὸ τὸν ἄλλο
κόσμο πὸν μακάριος τώρα στέκεται, για να
μᾶς υπαγορεύῃ τὰ καλά, για να μᾶς κρατᾶ
στὸν ἴσο δρόμο, τὸς διαλεχτὸς της. Ἐπιστή-
μης πὸν φωτίζει, τὸς διαλεχτὸς της Τέχνης
πὸν δημιουργεῖ, πὸν δέν μποροῦνε παρά,
μέρα με τή μέρα, να πληθύνουνται. Ὅσο πὸν
πιδ μέρα η Έλληνική πατρίδα, με καθαρά
πιδ τή ένειδίαν του ἄντι της του διανοητι-
κοῦ, να του στήση τᾶγαλμα του του χρωστί,
τᾶγαλμα μέσα σιγάλαμα πὸν προφητικὸ ἠ-
κήθημε να στήσουμε στοὺς Σολωμοῦς και
στοὺς Ψυχάρηδες, και σ' ἄλους τὸς πρωτα-
πόστολους της γλωσσικής Ἰδέας, λυτρωτῆδες
του νοῦ του έλληνικού.

Μεγαλόβουλος επιστήμονας, δπου τριβόλοι
κι ἀγκάδια και μονοπάτια δυσκολοδιάβατα,
πρῶτος χάραξε κ' ἔστρωσε δρόμο για τή με-
λέτη τήν προεπόμενη του βυζαντινοῦ λόγου.
Ἐλεγε, μιλώντας για τήν περιφημῆ του «Ἰ-
στορία της βυζαντινῆς λογοτεχνίας: — Ἐγὼ
πρόδρομος δέν ἔχω μόνος μου θά τὰ προ-
στατέψω τὰ επιστημονικά δικαιώματα του έργου
μου. Ὁ, τι κατώρθωσα για τὸς βυζαντινοῦς
τὸς αἰῶνες δέν είναι παρά το δούλεμα του
πρῶτου ὕλικου. Πρῶτα πρῶτα εἶταν ἀνάγκη να
βαλθοῦνε τὰ θεμέλια και να στηθοῦνε οἱ σκα-
λωσιές. Για ναβρουν οἱ ἄλλοι πὸν θάρθοῦν ἔ-
τοιμο κάποιο σκέδιο, τελειωμένο το πατάρι,
ἀσφαλισμένη σκεπή, να δουλέψουν ἀπὸ κά-
του. — Μεγάλος φιλάνθρωπος (δῶστε στη λέξη
τούτη το πιδ πλατὸ νόημα), ἀντάμωσε τή δυ-
νατή και καθαρή φωνή του, γαληνὸς και
λαμπρομέτωπος, ξεχωριστή φωνή πάντα, με
της πολὸ προχωρημένης επιστήμης του τάλύ-
ρισια τὰ ἄλλα, ξεχωριστή φωνή, μέσα στὸ
χορὸ τὸν γκρεμιστὸν της πρόληψης, τῶ δου-
λευτάδων της ἀλήθειας. Κι ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κει
του ἀντισηκώθησαν. Οι πιστοί του τυφλοῦ
ρωμαντικοῦ κλασικισμοῦ τότε περάσανε για
πολέμο τὸν ἀρχαίων γραμμάτων. Οι ὀπαδοί
του μαρξσοφου δασκαλισμοῦ τότε κηρύξανε
προδότη και πλερωμένο. Εκείνος ἀποκρί-

νονταν ἦσυχᾶ ἦσυχᾶ, με τοῦ πολυδιαβασμένου
τῆ συλλογή, με τοῦ σοφοῦ το γλυκόγελο.
Ἐλεγε: — Αὐτὸ πὸν κάνω είναι τόσο ἀπλὸ
και τόσο αὐτονόητο πὸν ἔπρεπε κανείς να ντρέ-
πει ἔτσι δημόσια να μιλή για το ζήτημα
τοῦτο. Μά να μὴν παραξενευόμαστε η μοῖρα
το ἔγραψε, τὰ ἀπλὰ ἴσα ἴσα και ταυτονόητα να
νοιῶθουνται και να παίρουνται ὕστερ' ἀπὸ
πεισματωμένο πόλεμο. — Καθὼς πάντα τυχαί-
νει σὲ κείνους πὸν προβάλλονε δημιουργοί
και πρόμαχοι τὸν καινούριων ιδεῶν, οἱ ἀντί-
θετοί του Κρουμπάχερ εἶτανε μέσ' ἀπὸ τὸς
κύκλους τὸν δημοτίμων του. Ένας σοφὸς κα-
θηγητῆς της Μπόννας, περίφημος φιλόλογος
και ιστορικός, πὸν μπροστὰ στα φιλολογικά
γεννήματα τῶ βυζαντινῶν καιρῶν, θά αἰστιά-
νοταν ἀνατριχίασμο' ἀηδίας, το ἴδιο τᾶνατρι-
χιασμο πὸν ἔδερνε τὸν Κόβητο και τὸν Κόντο,
μᾶ μέρα πὸν μαζί περνούσανε τὸς στίχους
του Φτωχοπρόδρομου, βάλθηκε να τότε γλυ-
τώση ἀπὸ τήν ἁμαρτία πὸν θᾶπερτε, σπου-
δαίουτας τὸς ἀσπιδες βυζαντινοῦς καιρῶν
και τὰ πιδ ἄθλια διανοητικά τους κοιλορρέ-
ματα. — Για το Θεὸ! του ψιθύριζε, ἔλα στα
καλά σου! Η φιλολογία πρέπει να στέκη μα-
κριὰ ἀπὸ τέτοια καμώματα πὸν δὲ θᾶχουν
καλὸ τέλος. Η ἀγάπη πρὸς τήν ἀρχαιότητα
θά μαραθῆ. Η παιδαγωγική δύνμη τὸν
γραμμάτων θά χτυπηθῆ κατάσταυρα. Γύρισε
στὸ τραπέζι τὸν κλασικῶν χρόνων, το μόνο
καλαισθητικὸ τραπέζι! — Κι ο Κρουμπάχερ
του ἀποκρίνοταν: — Ἀνίσως και θέλεις να
ψάξης μέσα στήν πολιτική ζωὴ πὸν ζῶσανε
το μεσαιῶνα οἱ Ἀνατολίτες, οἱ Σλάβοι και οἱ
Φράγκοι, ανίσως και θέλεις ναμπῆς μέσα πιδ
πολὸ και πιδ βαθιά στήν έλληνική τήν ἀρ-
χαιότητα, και στήν Ἑλλάδα τήν τωρινή, να η
βυζαντινῆ λογοτεχνία! Πληθὸς καινούριες
ιδέες σου ξυπνᾶ. Και κάτι ἄλλο, σπουδαιό-
τερο: Δὲ συγκωριέται πιδ να παραγκωνίζεσαι
στήν έλληνική φιλολογία η λεγόμενη ἱστο-
ρική συνάφεια, πὸν ὑποχρεώνεται πιδ
να τήν ξεφανερῶνη και να τήν περιγράφη ο
επιστήμονας σὲ κάθε κλάδο της επιστήμης.
Ὅσα οἱ ἀλαφροκέφαλοι ἔξεταστὸς νομίζουνε
μηδαμινὰ κι ἀνωφέλευτα, ἀποδείχνονται ἴσα
ἴσα πολὸ σημαντικά. Ἀθάνατοι, Ὁμηρος,
Σοφοκλῆς, Πλάτωνας, μά δὲ φτᾶει μόνο να
τὸς ἀγγαντεύης ξεμοναχιασμένους. Κι αὐτοί
μᾶς ἔρχονται κοντότερα, πιδ πολὸ ζωντανεύουν
και καθαρότερα μιᾶνε, σὰ δοκιμάσουμε να
τὸς νοιάσουμε και να τὸς ἀπολάψουμε μέσα
στὸ σύνολο της μακρόζωης ιστορίας του Ἑλ-
ληνικοῦ του νοῦ και της έλληνικής γλώσσας.
Ἄν θέλῃ και η φιλολογία να λογαριάζεται

δωστά και άκέρια για ιστορική επιστήμη, πρέπει να κλείση, σκέπτα νέττα, στον κύκλο της και το ζήτημα του βυζαντινού καιρού. Άλλο καλολογική ήδονή και παιδαγωγικό κέρδος, και άλλο επιστημονική έρευνα. — Και ο Κρουμπάχερ, καθώς όλοι όσοι κρύβουν από τη φλόγα των τρανών έρευνητών, των Ταιν και των Μόμσεν, και είναι και του λόγου δυνατοί τεχνίτες, τελειώνει το νόημά του χροπιαστά παρασταίνοντάς το μέσα σε μία προφητική εικόνα: — «Η δύναμη των πραγμάτων θά νικήση κ' έδω. Θα γίνη και με τη φιλολογική την επιστήμη, δι' έγινε με τη ζωγραφική. Έναν καιρό οι άνθρωποι ένθουσιαζόντανε μόνο από ουρανόχρωμες λίμνες, από ροδοστεφάνωτες άπειριότητες τοποθεσίες κι όλο από και τέτοια. Όμως από τότε ως τώρα ο κόσμος έμαθε να τα βρίσκη τα θεία και τα αιώνια παντού, παντού στην άπέραντη την πλάση.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΙΔΙΚΡΙΝΑ ΚΑΙ ΕΑΣΤΕΡΑ

«Σιχαμερή σαν ίεροσυλία, γράφει η «Δεκαπεντάμερη Έπιθεώρηση» της Λόντρας, θα φανή η κλήθεια, πώς οι σημερινοί Έλληνες θάτανε δυνατότεροι, & δέν είχανε ποτέ, άκουστά τίποτα για τον Όμηρο και προπάντων αν ξεχούσανε πως βελκι συμπατριώτες του Δημοστένη. Γιατί δέν ύπνωσθήκανε μόνο απ' το λαμπρό περασμένο της υφυλής τους, έχουνε παραλύσει εξαιτίας του. Σε βθαρός είναι κίντυνος ότι μπορούνε να καταστρεφθούνε απ' αυτό.»

Πικρή αλήθεια διατυπώνουνε τα λόγια της λονδρέικης έφημερίδας, που πολύ λίγο από τους Ρωμιούς τη νοιώσανε και λιγώτεροι πολυ τονε τονίρινη στιγμή κατάλληλη να κρηυχτή και πάλι η αλήθει' αυτή από τις στήλες ελληνικής έφημερίδας. Κείνο που μας σοιτώνει τώρα είναι το πρόβλημα το οικονομικό. Και κείνο που ελπίζουμ' απ' τη λύση του είναι η άμεση δημιουργία δύναμης στρατιωτικής. Όμως η τσουχητή αλήθεια από ξενον τονισμένη κηλό ναι να μας κερφωθή στο νου, για να ζητήσουμε γοργά τη θεραπεία της άρρώστιας μας, εταν με το καλό σε λίγο μπορούμε κάπως στο

δρόμο που ποθούμε, κι αυτό 'μέ κάνει να πώ έδω δυό λόγια.

Ποιά είν' η θεραπεία είναι φανερό, όταν άναγνωρίσουμε την άρρώστια μας τόσο καλά, όσο την ξέρουνε όχι πια οι Έγγλέζοι ή οι Γερμανοί, παρά οι άνταγωνιστάδες μας οι Βούργαροι.

Σ' ένα διάλογο για τα παιδιά, που σκάρωσαν οι Βούργαροι, κουβεντιάζουνε ένα Έλληνόπουλο με ένα Βουργαρόπουλο. Δέν τη θυμάμαι την κουβέντα τους με ακρίβεια, με το νόημα του διαλόγου είν' άπάνου κάτω αυτό:

Άσει το Έλληνόπουλο: «Η ιστορία φανερώνει πως εξαρχής Έλληνική 'ταν η Μακεδονία κ' οι Μακεδόνες Έλληνες. Ναι, άπκντ' το Βουργαρόπουλο, με τί να κάνουμε; τώρα είναι βουργαρίκη. — Έλληνες δέν είν' αν ο Άριστοτέλης κι ο μεγάλος της Μακεδονίας βασιλιάς Άλέξαντρος; — Ναι εΐτανε δικός σας ο Άλέξαντρος και ο Άριστοτέλης, με ναι δική μας η Μακεδονία.

Κ' εξακολουθάει έτσι η κουβέντα.

Νά την λοιπόν σε σε καθρέφτη η άρρώστια μας. Μας ύπνώτισε η δόξα η προγονική και μας έθιμωσε η λάμψη η παπαδική κι άντις να δουλέψουμε και να στηριχτούμε στον έαυτό μας και με τη δύναμη και το σπαθί μας να ζητήσουμε να κρατήσουμε τους τόπους μας, φανταστήκαμε πως θα μας δώσουνε την Πόλη, τη Μακεδονία κι όλη την κληρονομία μας ο Δημοστένης κι ο Άριστοτέλης και ο Πλάτωνας κι ο Μέγ' Άλέξαντρος και οι περγαμηνές και τα χαρτιά του Πατριάρχη. Και τα σκολειά μας αυτό το δηλητήριο μας έχουνα. Και βοηθούσανε και βοηθούν ως τώρα να μας έκτοπίζουνε οι Βούργαροι. Γιατί με; δώσαν και μας δίνουνε λεγεώνες δασκαλοθρεμμένους με συνταχτικό και με γραμματική και με προγονόφρους άχρηστους για κάθε δουλιά προχτική ανθρώπικου, άντις εργατικούς και χρήσιμους τεχνίτες και ανθρώπους πάντων άντις γεωργούς καλούς. Και με τα ίδια μυαλά και το ελεύτερο Έλληνικό κράτος στηρίχτηκε στους δασκάλους και στους παπαδες και στα κόλλυβα των πλουσιών και στην έλεημοσύνη των τρανών και των μεγάλων και διαφθεέρηκν και ρημάξαν τον Έλληνικό λαό οι προκομμένοι του πολιτικοί και να μας τώρα που ζητάμε απ' το Άλφα τη δημιουργία εθνικής ζωής. Κι & δέν το κάνουμε, & μόν περιμένουμε άποκατάσταση εθνική. Οι πατριάρ-

χθές μας κ' οι παπαδες κ' οι δάσκαλοι, μπορού να πώ και οι Συγγροι όλο μακρότερα θα μας πηγαίνουν απ' την Πόλη. Μά οι Βούργαροι, αν και δέν έχουνε Συγγρούς είναι κοντύτερε σ' αυτή, γιατί το κράτος το Βουργαρίκο στηρίχτηκε στη γεωργία και στην εργασία και στη σημερινή σοφία κ' ιστορία και γλώσσα και δύναμη, όχι σε τίτλους προγονικούς. Δέν έχουνε Θεμιστοκλή οι Βούργαροι κι Άριστοτέλη, γλώσσα προγονική και Παρθενώνα, όπως δέν έχουνε Συγγρούς και πατριάρχες. με έχουνε γεωργούς και κόμμα στη Βουλή γεωργικό, έχουνε δασκάλους σοσιαλιστάδες, σύλλογους εργατικούς και κόμμα στη Βουλή σοσιαλιστικό. Δέν έχουνε Μιστριώτη και καθαρεύουσα και γλώσσες λογις λογις κι άνοσιές και τύφλες, με έχουνε στρατό κ' έχουνε στα σκολειά τη γλώσσα τους κ' έχουνε φιλολογία σημερινή, καλή κακή άδιόφορο, πλούσια όμως σε μεταφρασες των καλών ξένων έργων, πλούσια σε σοσιαλιστικά βιβλία και καλή για να μορφώνη και να φρονηματίζη τα Βουργαρόπουλα, έχουνε γεωργική νομοθεσία και με μέσο όλ' αυτά, άφου μας πουλούνε ταύγά τους και το σπαρί τους, έμας τους λόρδους, μας κταχτούν και τη Μακεδονία μας και βρίζουνα κοντά στην Πόλη. Κ' έμεις θάρρη μέρα που θάνοίγουμε πεινασμένοι το ντουλάπι μας και δε θα βλέπουμε παρά χαρτιά και θα κρεμάμε το δικάκι στον ώμο για να τρέχουμε να ζητιανεύουμε στις άκρες του κόσμου, & δέν ανοίξουμ' επί τέλους τα στραβά μας και δέν αλλάζουμε μυαλό θάδοντας βαθεία τους εως τώρα άρχηγούς μας και πολιτικούς μας με όλα τους τα συστήματα.

Για την ώρα νοιώσαμε πως δέν πρέπει να περιμένουμε τίποτα απ' τους Ευρωπαίους, μόνο απ' τη δική μας δύναμη. Πρέπει να νοιώσουμε πως κι από τους προγόνους δέν έχουμε να περιμένουμε τίποτα, πως παραλύουμε με την προσήλωσή σ' αυτούς, πρέπει να καταλάβουμε του Μιστριώτη την ψευτιά πως η ψευτική γλώσσα μας συνεδίνει μεταξύ μας και μας σώζει, πρέπει να μόν κρημιούμαστε στο Πατριάρχη τα προνόμια και τους χαντρούς λαϊμούς των μεγαλοπαπάδων, πρέπει να χτυπήσουμε το Κεφάλαιο, που μαρτζώνει τον τόπο μας και να ύποστηρίζουμε την εργασία και τη γεωργία.

Και άποτείνουμαι στο Στρατιωτικό Σύνδεσμο, που έχει την καλή φιλοδοξία να πρωτοστατήση στην εθνική άναγεννηση και ποδχει άνάμεσό του τον Άντρία Καρκαβίτσα, το συγγραφέα του «Άρχαιο-

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

«Έκλαιε και δέν ύψωνε το κεφάλι του να δει άποπάνω του πόσο ήσυχα και τρομαχτικά άδιάφορα κυλιόνται τ' άστρα, σε μιάν αιώνια άμιλη αιά. Πόσο τιποτένιοι και κουκλίστικοι οι πόθοι μας μπροστά σε μιάν άστροφεγγιά!

Τι παράξενες κωμικές κινήσεις θα κάνουμε και πως θα ύψώουμε άπελπιμένη τα χεράκια μας και θα χτυπούμε με άγανάχτηση τα καρτονένια ποδαράκια μας και πόσο μικροσκοπικοί θα κυκλοφορούμε με τ' άψηλά κπέλα μας και τις πελώριες φιλοδοξίες μας στην άκρη της θάλασσας και στα πόδια των βουνών! Ένώ άποπάνω μας τα άστρα σωπαίνουνε και τρέμουνε, λές και ξέρουνε αυτά από που έρχονται και που πηγαίνουν.

Η Χρυσούλα είχε γονατίσει χάρω μπροστά του κι άκουμπούσε στα γόνατά του και τον κύ-

* Η άρχη στον αριθ. 355.

ταζε άπελπισμένη. Τι να του πεί, τί να του πεί για να τον παρηγορήσει;

— Κ' έπειτα δε με' άφήνου ήσυχο, δε με' άφήνου ήσυχο. Όλοι οι φίλοι μου με κοροιδεύουνε, με εϊρωνεύουνα, με βρίζου. Κι ο μόνος μου φίλος στην Άθήνα κι αυτός με πλήγωσε σήμερα θανάσιμα. Νά, κύταξε το γράμμα που έλαβα σήμερα το πρωί. — Νευρικός έβγαλε από την τσίπη του το γράμμα και το διάβασε. Ένα γέλιο σπασμωδικό του έσκίζε τη φωνή σε κάθε άράδα.

Από τις χαμηλές ρίζες του βουνού που κοιτούμε έμεις έδω, σου στέλνω στην Κορφή που άνέβηκες τις πιο έγκάρδιες εύχές μου, τώρα στις γιορτές του Πάσχα. Θέλω να μόν κατεβείς ποτέ από την Κορφή που άνέβηκες με τη δύναμη της σκέψης σου, να μόν κατεβείς ποτέ στην Πραγματικότητα, μόνο ν' αναγκάσεις την Πραγματικότητα ν' άνεβεί έσαμε σενα και να σ' αγαπήσει. Και μέσα στο δημιουργικό αυτό σφιχταγκάλισμα του Ίδανικού και της Πραγματικότητας, να μόν άλημονείς ποτέ εκείνους που σ' αγαπήσανε πολύ...»

— Χχαχά! Βλέπεις; βλέπεις; Κ' έπειτα μου λές να ήσυχάσω! Στάχτη οι ελπίδες που περιμέναν από μένα. Τιποτένιοι, άνώφελη, εύνούχικη ή

ζωή μου. Το κίμα μου νοιώθω είναι από μεγάλη γενιά κι όμως το χύλω άνωτα σε χαρές μικρόψυχες και ταπεινότητες. Εγώ που νοιώθω το μέτωπό μου να ραγίζει από την όρη άέτημα φτερών, στενωώ την ύπαρξή μου μέσα στους τέσσερις αυτούς τοίχους με τις ήλιθιες φωτογραφίες και τα σχολαστικά, σαράβλα βιβλία. Σαβούρα κ' εγώ στο καράβι της ζωής, μέσα στο άμπάρι, ενώ οι άλλοι, οι κκεπατάνιοι, στέκουνα στη γεφυρά και κυτάζουνα τον ουρανό και τη θάλασσα και τις άπόμακρες στεριές!

Κ' η Χρυσούλα τον κύταζε άπελπισμένη και του φιλούσε τα χέρια και του κλειούσε με την άπαλάμη της το στόμα.

— Ορέστη μου, Ορέστη μου! Ένα, δυό, παραπάνω δε χωρεί η καρδιά του τέλειου ανθρώπου. Γιατί να σκορπάς τόσο άσωτα την ψυχή σου σε όλους; Ω! νάθελες! νάμαστε ήσυχα, ήσυχα, εύτυχετε, να μόν το πούμε κανενός, να κλειούμε τις πόρτες και τα παράθυρα, νάμαστε ταπεινοί για να μη ζηλέψει η Μούρα.

Ορέστη μου! Ορέστη μου! μόνο τα μικρούλικα φτερά του Έρωτα μπορούνε να σκεπάσουν και να κρύψουνε τις μεγάλες μαύρες φτέρουγες της ζωής

λόγου», και αποτεινόμενοι σ' όλους τους φωτισμένους: τής φυλής μας, σ' όλους τους νέους που αγκάλισαν το κίνημα ταναμορφωτικό:

Χτύπημα πρέπει να δοθῆ στο λείψανο μιας διαχιλιόχρονης κατάρτας, στην άτιμη εκπαίδευσή μας, που και σωματικά και πνευματικά τὰ σακκτεύει τὰ παιδιά μας, τὰ φέρνει ἀμόρφωτα, τούς ποτίζει περιφρόνηση γιὰ τὴ γεωργία και γενικὰ γιὰ τὴ δουλιὰ και γιὰ τὴ γλώσσα τους και τὸ κάθε τι δικό τους και τὰ κάνει ψεύτες και ἀνελεύτερος και ἀνίκανους ἀνθρώπους, στραβοκκαλιεργώντας τὴν ψυχὴ τους, φυτεύοντας τὴς γαϊδουράγκια και ἐμπνέοντας τους ψεύτικη λατρεία πρὸς ἕνα κόσμο προγονικό ψεύτικον και αὐτόνε, γιὰτί ποτέ του ὁ δάσκαλος δὲν ἔνοιωσε ἐλληθινὸ ἀρχαῖο πνεῦμα και τοῦ; ἀρχαίους συγγραφίηδες.

Χτύπημα πρέπει να δοθῆ και στοὺς παπάδες. Οἱ Βυρραγοὶ ἐπῆραν πένου του; και ἔνοιωσαν τὸν ἑαυτοῦ τους χτυπώντας τοὺς Ἕλληνας παπάδες. Κ' ἔτσι μ' ἕνα συμπᾶρο σκότωσαν δυὸ τρυγόνια. Και τὸ ἔθνος τὸ Ἕλληνικό πολέμησαν, πολὺ ἄδικα βέβαια, και ἀπ' τὴ λατρεία τοῦ παπαδισμοῦ ξελευτερώθηκαν κ' ἐκάνανε ἄγια δουλιὰ. Κ' οἱ σημερινοὺς ἐκκροχοὶ μοῦ φαίνεται πὼς κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ παπάδες.

Χτύπημα, ὅπως εἶπαμε, και στὴν πλουτοκρατία δῶ στοῦ λεύτερο Βασίλειο.

Ἡ ἐπανόσταση, ποὺ ἄρχισε, δὲ θὰ προκάψῃ, ἀ δὲν ἀνοιχτῆ πλατὺς δρόμος γιὰ νὰ βγῆ στὴ μέση τὸ ἀληθινὸ σημερινοῦ Ἕλληνικό ἔθνος, γεωργοὶ κ' ἐργάτες, με τὴ γλώσσα του, με τὴν ὁρμὴ του, με τὴ δύνμη του και τὴ φυσικὴ ζωὴ του, νὰ νοιώσῃ τὸν ἑαυτοῦ του, νὰ ξετινάξῃ τὴ νάρκη του και νὰ περκασιπῆ τοῦ; τόπου; του.

29.11.909.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΔΒΡΟΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ
ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοση τοῦ «Σεράπιου» τῆς Ἀλεξάνδρειας, με τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα. Πουλιέται σὶὰ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιου» (Revue «Serapion». Alexandrie — Egypte) φρ. 5. Γιὰ τοὺς συνδρομητῆδες τοῦ «Σεράπιου» και τοῦ «Νουμά» φρ. 3.

και τοῦ Θανάτου.

Τὸν ἀγκάλισσε σφιχτὰ σφιχτὰ, ἀπάνω στὰ στήθια της, σὰ νὰθελε νὰ μὴν τῆς φύγει. Σὰ νὰθελε νὰ τὸνε κλείσει μέσα σ' ἕνα κόσμο τριανταφυλλῆνο και κουλίστιλο, κυκλοπερισφιγμένο ἀπὸ τὰ μπράτσα της.

— Ἀφνὲ με! Ἀφνὲ με!

Ἐνοιωσε τὸν τριανταφυλλῆνο κίντυνο ὁ Ὀρέστης κ' ἔβλεπε τὰ μπράτσα τὰ ζεστὰ κ' ἔσπρωζε τὴ γυναίκα μακριὰ του.

— Ἀφνὲ με! Τὰ μπράτσα σου εἶναι πολὺ μικρὰ και δὲ χωρεῖ μέσα τους ἡ ψυχὴ μου. Ἀφνὲ με! Ἡ ἡρεμία σου κ' ἡ ὑποταγὴ στενεύουν και πνίγουν τὴ ζωὴ μου. Και θέλω ἐγὼ νὰ φορτουλιάσῃς τὰ νεῦρα μου και νὰ ὀρμήσει και νὰ χυθεῖ σὸν καταράχτης ἡ ζωὴ μου ἐμένα!

Ἐσὺ με κοιμίζεις, ἐσὺ με σέρνεις στὴν πνιχτικιὰν ἡρεμία τοῦ σπιτιοῦ και ζώνεις μου τὸ μέτωπο με τὸ στενὸ σιδερένιο στεφάνι τῆς φριχτῆς μετριότηας. Ὅχι! ὅχι! ὅ,τι και ἂν λὲς θὰ πνίγει με πάντῃ ἡ ἀηδεῖα τῶν νοικοκυρστικῶν κτωφλιῶν κ' οἱ πόρτες οἱ διπλωμανταλωμένες ποὺ φυλακίζουν και σκλαδώνουνε τὰ δνεῖρα και γυροτραφίζουνε με ἀψηλοὺς τοίχους, με κληματαριὲς και με νούμερα

ΦΥΛΛΑΔΕΣ
ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

Γ'

ΛΥΟ ΛΟΓΙΑ ΠΡΙ ΝΑ ΤΑΞΙΔΕΨΟΥΜΕ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἐχομε νὰ περάσῃμε βραδιὲς και βραδιὲς στοῦ χωριό. Θὰ πάμε και κεῖ καθὼς πῆγαμε στὴν Ἀκρόπολη. Ἀγνώριστοι, ἀθώρητοι, με τῆς φαντασίας τὰ μαγικά τὰ φτερούγια. Ἐδῶ, κοντὰ στοῦ καλυθιοῦ μου τὸ λυχνάρι. Ἐγὼ, ὕστερ' ἀπ' ἀλάκρης μέρας σκάψιμο κ' ἔδρο' και μέσα στοῦ νοῦ μου ἐσὺ, πατρώτη, ποὺ καταδέχτηκες ν' ἀφήσης τόσες και τόσες ἐφημερίδες μυριόγλωσσες και μυριόλαλες, τόσα και τόσα διακλαημένα ρομάντσα, ποὺ σ' Ἀνατολὴ και Δύση σκορπᾶνε ζαχαροσκέπαστες στάλες φαρμάκι, (ὅς εἶτανε τοῦλάχιστο θανάτου φαρμάκι!), τὰ φέρνεις ὅλ' αὐτὰ τοῦ πολιτισμοῦ τὰ ζακουστὰ χαρτολούλουδα, κ' ἐρχεσαι νὰ κοιτάξῃς λουλούδι στεγνὸ και μισόψυχο τοῦ βουνοῦ, νὰκούσης παρᾶξενὰ λόγια γέρου περιβολάρη, νὰ κρυφοπετάξῃς μαζί! του στὰ θλιβερά του ταξίδια.

Ἔτσι θὰ τὸ σεριανίσουμε τὸ χωριό. Καλλίτερα ὁ νοῦς σου νὰ σὲ φέρῃ ἐκεῖ, παρὰ τὸ κορμὶ σου. Με τὸ κορμὶ σου νὰ πᾶς, θὰ σπάσουν τὰ καλομαθημένα σου πόδια. Πέτρες και πέτρες! Πέτρες ποὺ στρωθήκανε μιὰ φορὰ στὰ σοκάκια του και πιά δὲν ξεστρωθήκανε! Μόνο τῆς στοργγύληνε ὁ καιρός ἀπὸ πάνω, τῆς ρίξῃ βαθιὰ ἀποκάτω, και τώρα χριστιανὸς και ἂν θέλῃ νὰ περπατήξῃ δίχως νὰ σκύβῃ, εἶναι ἀδύνατο!

Μήτε γὼ δὲν πηγαίνω πιά στοῦ χωριό. Σὰν ἦρθα γέρος ἀπὸ τὰ ξένα, ἐμεινα στὴν πατρίδα τῆς νιότης μου μερικὸς μῆνες. Μακάρι νὰ μὴν πῆγαῖνα στὰ χαπημένο μου τὸ χωριό, τὸ μὲνάνε στὸ νοῦ μου γλυκὲς και καθάρεις τῆς νιότης οἱ θύμησες, ποὺ τῆς φύλαγα χρόνια και χρόνια μέσα στοῦ νοῦ μου στὰ ξένα, σὰν ἱερὸ φυλαχτήρι, σὰν κλωνὶ δεντρολίβανο. Πῆγαῖνα νὰ λιγοθυμῆσω, και τὸ μύριζα και ἀνασταίνομουν. Θὰπέθνησκα δίχως ἐκεῖνο.

Σὰν πρωτογύρισα, εἶμουνα σὰν τρελλός. Πετοῦσ' ἀπὸ τὴ χαρὰ μου. Ὁ κόσμος δὲ με χωροῦσε.

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 353.

Ἴσια στοῦ σπῆτι μας τράβηξα. Βρήκα μεγάλο κοκκινοβαμμένο ἀρχοντόσπιτο στοῦν τόπο του! Δὲν τὸ βρήκα τὸ περιδῶλι μας. Ἀπέραντῃ ἀυλῇ ἀντὶς περιδῶλι, και μέσα τῆς ζαπτιέδες! Κοιτάμι τὸκαμν θάγαπημένο τὸ σπῆτι μας!

Πῶς ἔπεσε στὰ χέρια τῶν ἐξ' ἀπ' ἐδῶ ἀφοῦ ξε-νιτεύτηκα, μὴ ρωτᾶς. Σῶνε: νὰ ξέρῃς πὼς σὰ γύρισα πίσω και τῶνοιωσαν πὼς εἶταν κληρονομιά μου, μοῦδῶσαν τὰμπελοχώραφῃς μας αὐτὸ νὰ σωπάτω. Πῆρα τὸ χτήμα και σύχασα.

Ἐκίνησα μιὰ μέρα και πῆγα στοῦ χωριοῦ τὸ Ἐωκκλήσι, ποὺ εἶταν και κοιμητήριον, ἴσως και βρῶ τὰ μνήματα ποὺ σκέπαζαν τοὺς σκοτωμένους μου και τοὺς πεθαμμένους. Εἶμουνα μόνος στοῦ κοιμητήριον. Μήτε πλάκα μήτε σημάδι! Χόρτα και ἀγριολούλουδα πέρα πέρα! Μὰ ἤξερα σὲ ποιὰ γωνιά εἶταν οἱ τάφοι τους, και στάθηκα κεῖ. Στάθηκα και παρακαλοῦσα κανένα φάντασμα νὰ κατέβῃ και νὰ μοῦ πῆ πὼς τὸ ξέρουν πὼς γύρισα, πὼς εἶμουν κοντὰ τους, πὼς ἤθελα νὰ εἶμαι ἀκόμα κοντήτερα, ἀκόμα βαθύτερα. Τί νὰ ζῶ, τί νὰ περιμένω πιά τώρα! Τὴν ἀνεμοσκόρπισα τὴ ζωὴ μου!

Και καθὼς κοιτάξα τοὺς τάφους συλλογισμένος, θάρρεψα πὼς ἄκουσα φωνὴ ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς και μοῦ ἔκραξε: «Παιδί μου, κρῖμα, κρῖμα στὰ χρόνια σου! Δὲ θὰ γυρίσουν τὰ χρόνια σου πιά! Τίποτε, τίποτε δὲ μᾶς ἔκαμες! Πάει πιά τώρα! Κατέβα και τὸν κάτω στὴ μαύρη τῆ γῆς. Ἐλα νὰ σμιξῆς τὰ κόκκαλά σου με τὰ δικὰ μας!»

— «Ὅχι, ὅχι», κρᾶζει ἀξαφνα ἄλλη βαθύτερη φωνὴ παραπέρα, «ἔχι: ἀκόμα, ἀκόμα νὰ μὴν κατέβῃς! Πῆγαῖνε στοῦ χωράφι, πάρε τὸ σκαλιστήρι και σκάλιζε, σκάλιζε! Δὲν εἶσουν ἐσὺ γεννημένος γιὰ ξενιτεῖς: μήτε γιὰ τουφέκι: δὲν εἶσουν. Τὸ δικό σου τὸ μπαρούτι εἶναι μετ' ἐστὴν καρδιά σου, και τὸ βόλι: στὴν ἀκρῆ τῆς πέννας σου. Πάει τρεχά στοῦ καλύδι, και σκάλιζε με τὴν πέννα σου. Ἐπᾶς χρόνος τῆς πέννας ἀξίζει πενήντα φωτιὰ και μπαρούτι. Τρέχα, πρὶ νὰ σὲ κατεβάσῃ ὁ χάρος και σένα!

Κ' ἔσυρα κ' ἦρθα στοῦ καλύδι με νέα ζωὴ και μ' αἷμα καινούριο. Σὰ νᾶνοιωθα πὼς γύρισε πίσω ἡ νιότη μου. Σφίγγω τώρα τὰ δόντια μου νὰ μὴν πεθάνω πρὶ νὰ κάμω τοῦ γέρου τὸ θέλημα.

Πᾶμε, πάμε μαζί στοῦ χωριό: ἐκεῖ ποὺ γεννιέται

κοπάδι, κοπάδια τῆς ζῶης!

Ἄ! και θὲς νὰ με σκλαδῶνεις και μένα! Και θὲς νὰ με τραβᾶς στὶς ἐκκλησιὲς και νὰ με κλειδώνεις στὴν κάμερα. Χρῆμα!

Τὴν ἔσπρωξε πέρα τὴ δύστυχη Χρυσούλα και τὸ γέλοιο του γέμισε τὴν κάμερα φριχτὸ και σπαργμένο και ἀνήλιο.

Κ' ἔβγαλε ψιλὴ φωνὴ ἡ Χρυσούλα κ' ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της μέσα στὰ χέρια της. Καμιά πιά ἐλπίδα!

(— ὦ! νᾶχα τὴ δύνμη νὰ πεταχτῶ στὰ πόδια μου, νὰ παραμερίσω τὰ τραπέζια, τῆς καρέκλες, τὸ γραφεῖο σου, τὸν καναπέ και νὰ σκίσω τὴ ρόμπα μου και νὰ τὴ ρῆξω ἀπὸ τὸ παράθυρο στὶς λάσπες κάτω τοῦ δρόμου και ν' ἀρχίσω μπροστὰ σου, τὸ μακάβριο χορὸ τῆς Ἀγάπης. Πιασμένες ἀπὸ τὰ μαντήλια τὰ δακρυομουσκεμένα μου ἡ νιότη κ' ἡ ὁμορφιά μου, κ' ἡ τιμὴ κ' ἡ ντροπαλοσύνη κ' ἡ χαρὰ μου. Και τὰ κόκκαλά τους θὰ τρίζουν και θὰ γελοῦνε τὰ σαγόνια τους και θὰ σὲ κυτᾶζουν με τῆς τρύπες τῶν ματιῶν τους και θ' ἀρχίζω ἐγὼ τὸ τραγοῦδι, και αὐτῆς θὰ λέν τὸ τσάκισμα και θὰ σὲ ζώνουν ὅλο και πῶ στενά, ὅλο και πῶ στενά ὡσὸ του κρᾶζει ὁ πετεινός.

Ἄ! τὰ μπράτσα μου εἶναι μικρὰ και δὲν μποροῦν νὰ χωρέσουν τὴ ζωὴ σου! Ἄ! τὰ χεῖλια μου ξεραθήκανε χωρὶς αἷμα, χωρὶς φιλή... Μάθησες στὰ δάχτυλά σου ἕνα ἕνα τὰ φύλλα τῆς καρδιάς μου. Τὸ κορμὶ μου φρούτο εἶναι ποὺ ἐστιψες ἀπάνω στοῦ στομάχου σου και τοῦπιες ὅλο τὸ χυμὸ και τώρα ἀνοίγεις τὸ παράθυρο και τὸ ρῆχνεις ὅξω. Ἄ! καστανιέτες! καστανιέτες! Και νταούλια θεάρατα κ' ἕνα τέφι με κουδούνια κ' ἐγὼ θὰ πηγαίνω μπροστὰ και αὐτῆς θὰ σέρνουν πίσω, ὡσὸτου κρᾶζει ὁ πετεινός!

Ἄ! ὄ! μου! τί ἔκαμα ἐγὼ και τυραννιοῦμαι τόσο!)

Σφαιρίστηκε κάτω ἡ δύστυχη Χρυσούλα κ' ἔκρυψε μέσα στὰ γόνατά της τὸ πρόσωπο. Καμιά πιά ἐλπίδα! Κι ὅταν ὁ Ὀρέστης σηκώθηκε και πῆρε τὸ καπέλο του και ἀνοῖξε τὴν πόρτα και κατέβηκε τῆς σκάλες κ' ἔφυγε, οὔτε κουνήθηκε ἡ Χρυσούλα, οὔτε ἀπλωσε τὸ μπράτσο της ἡ Χρυσούλα νὰ τὸνε σταματήσῃ.

VI

Στὰ θεμέλια τῆς ψυχῆς μας εἶναι κρυμμένες σὰ δυναμίτιδα κάποιες μας ιδιότητες, τόσο φριχτές

και μεγαλώνει η ρωμιούνη. Και κατόπι ξεκινούμε κατά τις μεγαλονόματες χώρες, εκεί που η ρωμιούνη περνάει τάντριά της χρόνια, η τὰ σακάτικα γερατειά της.

Δ'

ΣΤΟΥ ΜΠΕΗ

Θά σέ φέρω από σοκάκι ακόντευτο κ' έρημο, κι άς είναι μέρα μεσημέρι από την πλευρά του Κάστρου του Γενοβέζικου. Δέρνει ο ήλιος τους τοίχους του, και πολεμάει να στεγνώση τις λάσπες του. Μεγάλα όμως τὰ σπίτια του, άρχοντάδικα. Μεγάλες κ' οι αυλές τους, κι άερικές. Ός και δέντρα έχουνε μέσα. Άς κρυφοσκύψουμε να κοιτάξουμε. Μιά και μάς δοونه, καπνός γινόμαστε και χανούμαστε. Έλα, ρίξε κρύφια ματιά από την κλειδωτρυπα της θεόρατης αυτής θύρας έχει και σιντριβάνι καταμεσή στην αυλή. Άγάδικο σπίτι. Μπέης κατοικεί εδώ μέσα. Πρέπει να λείπη τώρα στην Άγορά. Μετράει εκεί με το κομπολόγι τις άγονες ώρες του. Όρεξη μου έρχεται ναμπω άθώρητος, και θά κάμης καλά να με συνοδέψης.

Άροσερή πρασινάδα. Λουλούδια και βότανα δσα θέλεις παντού. Σε λιγοθυμάει ή βαρεία μυρουδιά τους, που λές κι ο άέρας να την πάρη στα φτερά του και να πετάξη δε δύναται. Άφωνα μάς χαίρετον τὰ κόκκινα ψάρια στη γούρνα, με μύρια τρυφερά γογγυτά τὰ περιστέρια στον ήλιακό. Ός τόσο, ψυχή πουθενά. Έξόν ο Άράπης εκείνος, που δέκα ύπνους κοιμάται άπάνω στην πλάκα, στο πρώτο σκκλοπάτι γερμένος. Τι να τον κάνουμε τον Άράπη! Ός κι άγάπης όνειρο να γενούμε, και μέσα στο σκοτεινό του κεφάλι να στράψουμε, πάλι αυτός θά κοιμάται! Άς περάσουμε καλλίτερα κι άς άνεδούμε την τετράπλητη σκάλα που μάς φέρνει στο μπέ-

κι ο μπάτης φωλιά του. Τό χαίρονται άναμεταξύ τους. Δέ γίνεται όμως να μην τό χαίρεται κι άλλος αυτή την ώρα. Άς περάσουμε από τό έρημο τό χαγιάτι άς την σκουνηξουμε αυτή την πόρτα την καμαροσκέπαστη, την πλουμισμένη, την τορνευτή. Έλα, σκύψε μέσα και να τις δής! Δέ σού τ'έλεγα; Κοιμούνται όλες τους ύπνο βαθύ. Τις μέθησε ο μπάτης κι ο ήλιος; άφησαν όρθάνοιχτα τὰ παράθυρά τους, έδαλαν τὰ πιό ψιλά και διάφανά

τους σαλβάρια, κ' έπιασε καθεμιά τους άπ' ένα σελτέ. Τι άνάγκη την έχουνε! Ζούν κι άνθεβολούν άπαράλλαχτα σαν τὰ λουλούδια που σεριανίζαμε στην αυλή.

Τό τέφι στον τοίχο, χάμω στην κόχη ή χρυσοπλούμιστη ή ταρμπούκα, ξέννισιαστη και βουδή. Σκόρπια στις ψάθες και στα χαλιά πωρικά, μισοφαγωμένα κι άλάκερα. Ός μήτε τό σερμπέτι δέ σώθηκε. Σκαλώνει τό γιασουμί από κρεββατές κι από κάγκελα, που λές και πασκίζει να τους καλοδή τους γλυκοπλαγιασμένους αυτούς κρινούς, και να μάθη αν είναι άλήθεια όλα τὰ καμάρια που ψάλλουν τὰ τραγούδια για την όμορφιά τους.

Μπορείς άφοβα να χωθής παραμέσα. Να ξυπνήσουν τέτοιαν ώρα οι καλές μας, άδύνατο. Όλη νύχτα τον κόσμο χαλούσαν.

Κοίταξε, κοίταξε τὰ μαύρα εκείνα ματόκλαδα! Κι από μάτια γλυκύτερα σού μιλούν. Σού λέν πως καθetics που μισοσκεπάζει όμορφιά είναι κι από την όμορφιά που σκεπάζει μαγευτικώτερο. Κρυφογλήστρησε χαδευτικά τη ματιά σου, και σταμάτα την κατά τὰ μισανοιγμένα τὰ χείλη. Τό ίδιο τό μάγιο, τό ίδιο μυστήριο. Θαρρείς πως την άκούς τη γλυκειά τους φωνή, πως τὰ βλέπεις τὰ μαργαριταρένια τὰ δόντια. Κατέβα τώρα στάλλα τὰ κάλλη, που σαν δλοφέγγαρο λάμπουν. Άλλο δέ βλέπεις παρά λαϊμό δλοστρόγγυλο; μαλακόχνοιδους ώμους, και στήθια χιονάτα. Ο νοός σου χάνεται στο σιγανοσάλευτο εκείνο τό λακκουδάκι. Δές έπειτα τὰ φιλοκάμωτα χέρια, τὰ πόδια της τὰ χυτά, δές τάλικο τό σαλβάρι που κυματίζει άπάνω της, — και σαν τὰ δής δλ' αυτά, ξανανέβασε τη μυστική σου ματιά, και μ' αυτήν ξαναχάδεψε τό γελαζόμενο πρόσωπο, πάρε γύρω τό τορνευτό τό σαγόνι, κοίταξε ταύτάκι τό διάφανο με τό διαμαντοκόλλητο σκουλαρίκι.

Τι να πρωτοιστορήσουμε και τι να πρωτοπούμε! σέ έλα είναι κάλλος και λάμψη και γλύκα! Πρόβηχαν από τό ίδιο καλούπι, όλες σά να τις τόνεψε ένας μάστορης. Όμορφες, γλυκόχαρες, μά τίποτις άλλο! Περιβόλια με τὰ ίδια τὰ δέντρα, τὰ ίδια βοτάνια, ρόδα και γιασουμά. Στον έξω τον κόσμο, στην δλοφάνερη ρωμιούνη, αν είναι ή μιχ περιβόλι, ή άλλ' είναι κάμπος, λόγγος ή πύργος ή άλλη. Μέσα όμως στάφανέρωτο τό χαρέμι όλες, όλες είναι περιβολάκια συμμαζεμένα και γλυκοπότιστα. Μά βλέπω και μάς μεθάει ή μάγισσα ή όμορ-

φιά! Σά να τό ξεχνούμε τί λογις μαζούλι μάς φέρνουν αυτά τὰ περιβολάκια! Τό λημονήσαμε πως εδώ είναι που βγαίνει τό βοτάνι που τό τρώμε και μάς κάνει και σκύβουμε δλη μας τη ζωή, πως εδώ γεννιέται και μεγαλώνει τό φοβερό τό θεριό που τό λέν Τουρκιά!

Όχι, δέν είναι γυναίκες αυτές. Πές τις Σειρήνες, Γοργόνες, δ,τι θές. Πές τις άγγέλους που τους έχει μαζί του παρμένους ο Βελζεβούλης κατεβαίνοντας από τό εύράνιο παλάτι του κάτω στο σκοτεινό Βασίλειο της Άμυχρίας.

Κι άλλο έχω κρυφά να σού πώ, μά να βγούμε πρώτα. Δός μου τό χέρι σου. Πρόσεχε τον Άράπη. Νά μας πάλι στο δρόμο. Τό κρυφά να σού πώ τώρα:

Δέ φταίν' οι Χανούμιστες. Φυσικό τους είναι να τὰ γεννούν τὰ θεριά. Άλλες μαννάδες είναι που τους γεννούν εκείνους που φταίνε.

Σά να κουνάης τό κεφάλι σου λέγοντας πως τὰ δικώ τό πολυπαθιασμένο τό «Γένος». Με συμπάθειο τό ξεχάσα πως ένκ σκοπό μάθαμε και μείς να ταμπουνίζουμε στον κόσμο, — τὰ πάθια και τὰ βάσανά μας.

Τό τραγουδούμε κι αυτό χωρίς να τό καλονοώθουμε. Οι πιώτεροι μας, μήτε μάς περνάει από τό νού μας πως έχουμε πάθια. Φυσικώτατο. Τη βρήκαμε την ψώρα στον τόπο που γεννηθήκαμε. Ίσως μερικοί θά παραξενεύονται που δέν την έχει κι βλος ο κόσμος. Δάσος χωρίς θεριά και φείδια, πέτρες δίχως σκορπιούς, — που άκούστηκε! Και καταντάει να δοξάζουμε τό Θεό που είναι άπλη σκλαδιά και δέν έχουμε και χερρότερα.

(Άκολουθεί)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Έκδοτική Έταιρεία ο «Φοίβος» — Αθήνα

ΑΓΙΣ ΘΕΟΣ: ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- Όρσιος τίμος ει: 8ον από 130 σελίδας, με τάριστουρημάτα των δημοτικών μας τραγουδιών.
- Εικόνες του ζωγράφου Π. ΡΟΥΜΠΟΥ — Πρόλογος του έκδοτή.
- Έρμηνεία λέξεων. — Βιβλιογραφία.
- Κάθε αντίτυπο δραχ. 3. Έτυπώθησαν και 100 άριθμημένα σε χαρτί Όλλανδίας, καθένα δρ. 5.
- Παραγγέλεις μαζί με ταχυδρ. επίταγής: Έκδοτική Έταιρεία ο «Φοίβος» 1 Κλεισθήνη, Αθήνα ή στα γραφεία του «ΝΟΥΜΑΣ», Ζήνωνα 2.

και τόσο δικές μας, που βαστούμε την άναπνοή μας όταν περνούμε από κοντά τους, μην τύχει και ξυπνήσουνε κι άνατινάξουν στον άέρα δλο τό οικοδόμημα της ζωής, που ύποκριτικά κι άθόρυβα, άπάνω στις ψευτιές, όμορφοχτίσκαμε για να τό επιδείξουμε στους άλλους. Και στον έαυτό μας.

Πήρε ο Όρέστης τό δρόμο που πήγαινε στο μέγαρο της Νόρας και δέν ήθελε να σκεφτεί και δέν ήθελε να κατεβεί στα θεμέλια της ψυχής του και να δει. Φοβότανα.

— Άργότερα... Άργότερα... Τό κεφάλι μου τώρη γυρίζει. Έχω καιρό ακόμα ν' άρχίσω μιά καινούργια, μιάν άντρισκότερη ζωή...

Άργότερα, άργότερα...

Τά μαλλιά του και τὰ μηλίγγια του καίγανε. Θέ μου, τί βαριά μεσάνυχτα! Τά μάτια και τὰ δαχτυλίδια των γυναικών στραφαλιζανε κάτω από τὰ ήλεκτρικά του βουλιδάρτου και τὰ κορμιά πατόκορφα γυαλιζανε σά νάσανε άλειμένα με μυρωδιές και λάδι κ' είσαν έτοιμα να τεντωθούν και να χυμίσουν στους γυμνικούς άγώνες της ζωής.

Άποπάνω τό φεγγάρι ήρεμο κ' ήλιθιο, σαν εύνουχος επίβλεπε.

Πήγαινε τρεχάτος, άνήσυχος, λές και τότε κυ-

νηγούσε και του άναφτε τό αίμα ή βηθιόβαρτη κι άγέλαστα λάγνη άναπνοή του πλήθους. Ω! γιατί να λάμπει έτσι ή γυνάικεια σάρκα κάτω από τό φεγγάρι! Και τὰ βυζιά πως πετιόνται έτσι, Θε μου! σά δυό Πύργοι της Πείνας φιλιτισίνιοι! Μήτε έλεος, μήτε ψυχοπόνια, μήτε μιές σιγμής καλοσύνη κι άναπαμός! Ω! που να φύγει κανείς και που να κρυπτεί και τί μαρτύρια να βρει να σφιχτοτυλίξει τό κορμί του και που να πρωτομπήξει τις έφτά σφραγίδες τις πύρινες και να βουλώσει στη σάρκα του και τὰ έφτά θανάσιμα άκαρτήματτα, για να μπορέσει να ύψωθεί χωρίς πυρετό και τρεμούλιασμα και να βροντοφωνήσει:

«—Είμαι κορμί έφηβικό και είμαι άφίλητο και δέ σπαρταρώ έγώ μπροστά σου και δέ σκύφτω έγώ, δ Σάρκα, — δ Σάρκα γλυκώτατη της Γυναίκας!» Τό κορμί του Όρέστη δλο έκαιε.

Κι ως έφτασε στο μέγαρο της Νόρας, άκούμπησε λίγο στον περσώτατη της πόρτας για να μην πέσει. Η καρδιά του ήθελε να σπάσει. Ένας πυρετός καλοκαίριαζε και πύρωνε τό αίμα του... Ένοιωσε την Άνάγκη την κοσμοκρατόρισσα και να τον άδράχνει και να τονε ρήχνει σπαρταριστό στη Σάρκα. Ένοιωσε άπάνω του, άπάνω σε δλο του τό

κορμί τό χέρι της Άνάγκης, Θε μου! Η Φύση του άποκαλύφθηκε ξάφνου ένκ τίρας άγριο και παντοδύναμο που με τὰ χέρια της τὰ τριχωτά, τὰ σουβλερονυχάτα βαστά άποκρεμασμένους τον άντρα και τη γυναίκα και τους σμίγει. Αυτοί μισούνται, τὰ χέρια τους τρομαγμένα σπρώχνουνε μακριά τὰ κορμιά τους, τὰ χείλη τους φρίσσουνε από τό μίσος και την άμάχη κ' ή Φύση με τη φοικώδικη γαλήνη των παντοδύναμων μπήχνει μέσα στις σάρκες τους τὰ νύχια της και τους βαστά σά δυό κομμάτια κρέας και τους σμίγει συζυγικά κάτω από τὰ πολυγάτα πλέρια μαστάρια της.

Δέ μπορούσε πια να κρατηθεί ο Όρέστης, κι άπλωσε τό χέρι του τρεμάμενο να σημάνει. Άνάερα στάθηκε τρομαγμένο Σην άστραπές περάσανε μπροστά στα μάτια του Όρέστη τὰ δυα γενήκανε: ένκ αυτοκίνητο σταμάτησε μπροστά στην πόρτα της Νόρας, ένκ κύριος κτεβήκαε, έδωκε τό χέρι σε μιά γυναίκα (Έ! είταν Έκείνη! ή καρδιά του Όρέστη γίνκαε δυό κομμάτια) και την όδήγησε ως την πόρτα, κάτι είπανε και γελάσανε κ' έπειτα έσκυψε αυτός και της φίλησε τό χέρι κι άνέβηκε πάλι στο αυτοκίνητο κ' έφυγε και χάθηκε στην άκρη του δρόμου. Ω! πως δέν έπεσε εκεί σωρεία-

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. Σ. - Για τις Επαρχίες Δρ.

Για το Εξωτερικό Δρ. Χρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τριμηνες (2 Δρ. την τριμηνία) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ε δε στείλει μπροστά τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

Τα περασμένα φύλλα του Νομα πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάσκια (Σύνταγμα, Ομόνοια Έθν. Τράπεζα Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιόδρομου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Υπόγειου Σιδηροδρόμου Ομόνοια), στο κιάσκι Γιαννοπούλου (Χαντεία), στα βιβλιοπωλεία Έστιας Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πρακτορεία των Εφημερίδων, στον Πύργο στο βιβλιοπωλείο του κ. Κ. Βαρουβή.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ο επικηρυγμένος νομάρχης - Αναντρος πόλεμος - Θετικά κοντύλια - Ο «Εδαγγελισμός» - Η «Λύρα».

«ΚΥΡΙΕ Υπουργέ, εσά δεν μπορείτε να τον πάψετε, επικηρύξετέ τον ως ληστή για να βρεθεί κανείς να τον σκοτώσει κ' έτσι να λυτρωθούμε απ' αυτόνε».

Τα λόγι' αυτά τα είπε ο βουλευτής Παπαμιχαλόπουλος την Τετάρτη στη Βουλή για το νομάρχη Παπαδιαμαντόπουλο. Κι ο Υπουργός απεκρίθη: - "Υστερ' απ' όσα μευ καταγγείλατε, εσά δηλώνω πως τούτη τη στιγμή θα ζητήσω την πάψη του!

Δόξασι ο Θεός, φωνάζανε οι βουλευτές' δόξασι ο Θεός, φωνάζουμε κ' εμείς που επιτέλους τάποψαίσε το Υπουργείο να πάψει ένα νομάρχη, έναν ανώτατο δηλ. υπάλληλο, πούχει στη ράχη του διπλάσιες και τριπλάσιες άμαρτίες απ' όσες του άραδίασαν μέσα στη Βουλή.

Ο νομάρχης αυτός εΐτανε γνωστός με τον τίτλο «ο ισόβιος νομάρχης», γιατί εΐτανε γιος του Αδελκού στρατηγού Παπαδιαμαντόπουλου και κανείς δεν άποκοτούσε να τον άγγίζει. Εΐχε και η άφεντιά του ένα είδος άσυλίας, εΐτανε, εσά να λέμε, πρόσωπο ιερό.

σμένος από την άστροπελεκιά, πως μπόρεσε και κρατήθηκε στα πόδια του κ' έφυγε τρεχάτος και πήρε πάλι πίσω τους πολυθύρβους δρόμους και δεν ζήξερε που πήγαινε και γιατί η καρδιά του εΐτανε σπασμένη σε δυο κομμάτια.

- Πού να πάω; Πού να φύγω; τί θα γειώ; Τό αίμα του ανάρτηκε πάλι από τους άκαθάρτους πόθους. Η γύμνια της Νόρας ανορθώθηκε μπροστά του παντοδύναμη κι άχόρταγη. Πού ναΐτανε; Ποιος εΐτανε αυτός που τή συνόδευε; Σε ποιο κρεβάτι το κορμί της ως τότε σπαρταρούσε; Έτρεχε και χερνομούσε και παραμιλούσε σαν τρελλός.

Τα πλήθη βουούσανε γεργοκυλώντας στο βουλεβάρτο. Γυναίκες γυρίζανε και τον κυτάζανε και γελούσανε. Μερικά παιδιά του δρόμου τότε πήρανε ξοπίσω. Και το ρέμα της κοσμοπλημμύρας τον έπαιρνε και τον κυλούσε από το ένα πεζοδρόμιο στο άλλο.

(- Πού να πήγε; Πού να πήγε; Πού να πήγε;) Τα σύγγεφα τρέχανε φοβισμένα, ξεσκισμένα, κουρέλια. Το φεγγάρι εκείνη τη νύχτα αίματωμένο εσά ναΐφυγε από κανένα σκοτωμό, πηδούσε μέσα από τα

- Να τον πάψω δεν μπορούσα, μα ούτε και να τον μεταθέσω (είπε στην ίδια συνεδρία της Βουλής ένας άλλος πριν Υπουργός) γιατί κανένας νομός δεν τονε δεχότανε.

Μ' άλλα λόγια τούς εΐχε καταρημάξει με λογής κατάχρησες δλους(τους νομούς ο άθεόφοβος!

ΩΣΤΟΣΟ αυτή η βρωμοδουλειά έχει και την άλλη της τήν όψη, την καταμουντζουρωμένη. Και κμαρωότε την. Όσο ζούσε ο μακαρίτης ο στρατηγός, που βρισκόσυνε, κ. Παπαμιχαλ., να ζητήσεις να επικηρυχτεί ο γιος του ο ναμάρχης σά ληστοφυγός και που κοπροσκύλιαζε, κ. Τριανταφυλλάκο, να δηλώσεις εΐσαι παληκαρία και άραιμάνια πως τον παύεις άμέσως;

Καρτερούσατε να πεθάνει πρώτα ο στρατηγός; για να κοροαυτείτε τόσο άδιάντροπα, άναντροι!

Ο νομάρχης Παπαδιαμαντόπουλος όργιζέει χρόνια και χρόνια, μα κματά φωνή δεν άκούστηκε εναντίου του, μα κματά άραδούλα δε χαράχτηκε στον τύπο για τα πλατασκο λογάματά του.

Ο μακαρίτης ο στρατηγός, βλέπετε, εΐταν και παντοδύναμος αυλικός και το επαθί του έκοβε κι από τις δυο μεριές.

ΘΕΤΙΚΑ κι όχι φανταστικά κοντύλια ζήτησε ο «Στρ. Σύνδεσμος» από τον κ. Εύταξια. Δηλ. ζήτησε τα έσοδα του προϋπολογισμού ναΐναι θετικά, ναΐναι άληθινά έσοδα, κι όχι μοναχά στο χαρτί άραδιασμένα, και να ξεχωρίζε ο φωτεινός προϋπολογισμός από τους άλλους προϋπολογισμούς, που παρουσιάζόντουσαν πάντα με περισέματα στη Βουλή και ύστερα, στην έφαρμογή, τα περιδέματα γινόντουσαν έλλείμματα.

Αυτός, λένε, είναι κι ο σπουδαιότερος λόγος που άνγχεσε τον κ. Εύταξια να μες παρουσάσει το χαριτέβρυτο προϋπολογισμό του τόσο άργά στη Βουλή.

ΔΙΚΙΟ, μεγάλο δικίο έχουν οι φοιτητές της γιτριχής που ζητάνε να τον άνοιχτεί κι ο «Εδαγγελισμός» για τις κλινικές σπουδές τους. Και το δικίο τους αυτό πολύ φωτεινά και πολύ δυνατά το διαπέντεψε ο δηγητής κ. Ι. Λυμπερόπουλος; μ' ένα άρθρο του που τυπώθηκε στην «Άκρόπολη» της Πέμπτης. Άν άκουστεί αυτό που προταΐνει ο κ. Λυμπερόπουλος, άντι τρεις γιατροί δηλ. που ύπάρχονε σήμερα στον «Εδαγγελισμό» να διοριστούν 20-25, τότε και η δουλιά θα γίνεται πιο καλοσυνείδητη και περότερη φοιτητές θα μπορούνε να σπουδάσουν κει μέσα και η έπιστήμη περότερο θα κερδίσει.

Και για να κατορθωθούν όλ' αυτά, μόνο λίγη καλή θέληση χρειάζεται να δείξουν κείνοι που διευτύουν τον «Εδαγγελισμό».

ΤΗ «Λύρα» της «Έλληνικής Έκδοτικής Έταιρείας»

δεν την είδαμε. Διαβάσαμε όμως ένα άρθρο του Μπίμπη του Άννινου και έτσι μάθαμε κ' εμείς τί είδος λύρα είναι και λόγου της.

Νά, τί λέει ο Άννινος:

«Τα προ αυτόν έκδοθέντα της αυτής φύσεως βιβλία, οι τρεις «Ήλιναστοί» και η ή «Λαϊκή άνθολογία του» κ. Δ. Ταγκοπούλου εΐσιν άσυγκρίτως ύπέτερρα και άσυγκρίτως εύσυνείδητα. Δεν γνωρίζω μάλιστα αν δύναται να συγκριθί άκόμη και προς τας λαϊκάς εΐκείνας άνθολογίας, τας περιφερομένας εντός χειραμαζών προ της Έθνικής Τραπέζης και πωλουμένας άντι όλίγων δεκαλέπτων.

Άν ο σκοπός του βιβλίου τούτου ήτο να συλλέξη ποιήματα ύπέρτα των κορυφαίων ποιητών, οικτρως άπέτυχε πρώτον διότι τα περιληφθέντα εΐσιν εκ των άσθενεστέρων και των χαλαρωτέων, και δεύτερον διότι, προκειμένου περι τοιούτου σκοπού, τα έννέα δέκατα των ποιημάτων τούτων ουδέμιαν θέσιν εΐχον. Έάν πάλιν άπόκειτο να παρασχεθί ή εΐκόν της εν γένει ποιητικής κινήσεως του τελευταίου αΐωνος και των όλίγων έτών του τρέχοντος, ή άποτυχία εΐναι άκόμη οικτροτέρη, διότι εν τοιούτη περιπτώσει άπαιτείται χονδροειδής άσυνείδησία να μη περιλαμβάνωνται ποιητά, ος ο Δημ. Βαλαβάνης, του ίποίου «Ο Τάφος του Κλέφτου» μόνον ζυγίζει όσον δεν ζυγίζουσι στατήρες δλόκληροι της ποιητικής παραγωγής της τελευταίας εικοσιπενταετίας ή πως δύναται να λείπωσιν εκ των παλαιότερων ποιητών οι Σπυρ. Τρικούπης, Ήλ. Ύανταλίδης, Κοκκινάκης, Μ. Περδικάρης, Π. Καλιβούρης, Ρίζος Νερουλόσ, Ίάκ. Ραγκάκης, Δ. Βυζάντιος, Αικατερίνη Δοσιού, Ίσίδ. Σκυλιτση, Στέφ. Κουμνουόης, Γερ. Μυρογιάννης, Γεώρ. Τζετζέτης, Στέφ. Ρώμας, Κανδιανός Ρώμας, Θ. Άφεντούλης, Άναγνωστάκης, Άντ. Άντωνιάδης, Ίάκωβος Πολυλάς, Σπυρ. Ζημπέλις, Σορ. Καρύδης, Ν. Χαντζίκος, Ν. Καζάκης, Εύγ. Ζηλοκόστας, Δημ. Λάκων, Κ. Σίνος, Ι. Παπαδιαμαντόπουλος (Jean Moréas), Κλ. Παπάζογλου, Μ. Νικολαΐδης, Έμμ. Στρατουδάκης, Δημ. Κορομηλάς, Γλαΐκος Πόντιος, Καλοσυρόος, Κ. Βούλγαρης, Κλεάνθης Τριαντάφυλλος, ο έκδοτής του Ραμπαγά, ο σημιαΐσας έποχόν εν Άθήναις, εκ των νεωτέρων δε οι Παπαδιαμαντής, Μωραΐτίδης, Α. Παλλής, Α. Μαβίλης, Θ. Βελλιαντίτης, Κατζιδάκης, Κ. Μάνος, Άντ. Μάτση, Δημ. Ταγκοπούλος, Μιχ. Γιαννουάκης, Γ. Άναστασάπουλος, Ι. Δαρμάνος, Ι. Γιαννούκος, Λάμπρος Άστέρης, Κ. Καϊροπούλας, Γιάννης Καπούσης, Τιμ. Μωραΐτσης, Άχ. Νήξ, Σ. Πασαγιάννης, Ι. Πετρουνάκος, Μιχάλα Πιπιζα, Στ. Ράπτης, Χ. Βαρλέντης, Δελιακατερίνης, Άντ. Σπηλιωτόπουλος, Ι. Τζικασιάνος, Χρηστοβασιλής, Λαφώ, ος εκ του προγέμου άνεμνήσθημεν και εκ των όποιων ουδεις έχει γράψει χειροτέρεους στίχους των πλείστων ποιητών, ος περιέλαθεν ή δημοσιευθείσα συλλογή της έκδοτικής εταιρίας.»

Φανταστείτε πως στην περίφημη αυτή «Λύρα» (συντάχτης της ο κ. Ι. Πολίμης) δεν ύπάρχει ούτε ένα στίχος του Έφρονα και ούτε ένα τραγούδι του Ρήγα Γκάλη, του

νάχτηση τα χέρια του κ' οι διαβάτες τότε κυτάζανε και γελούσανε και κρουλούσανε τα κεφάλια τους με όιχτο.

- Τη μέρα ή ζωή έχει μιάν έκφραση άγέλαστη, μουγγή, φοπάδικη, όλοι τρέχουνε με κλεισμένες τις γροθιές; στον άγώνα της ζωής και πάνε .. και πάνε... Πού πάνε; Τι θένε; Και κανένας δεν είναι ευτυχής! Κκι κανένας ούτε καν χαμογελά! Όποιος σταματάσει στο δρόμο να ξεποστάσει λίγο τσαλακατιέται από τα πλήη που έρχονται ξοπίσω του και κανένας δε σκύφει λίγο να τον άνασκηώσει, μήτε να τον άποχαιρέτησει, μήτε να τον πετάξει καν στην άκρη του δρόμου όπου να ξεψυχήσει ήσυχος.

Άνατρίχιασε. Έτσι που καθότανε άπάνω στο κτώρλι της σκεπασμένης πόρτας, έμοιαζε με τους νικημένους που συρτήκαν στην άκρη του δρόμου να πεθάνουν. Έβαλε το κεφάλι του μέσα στα χέρια κι άναστέναζε - όλος ο πόνος ο δικός του ο άποψινός, όλη ή ζωή μπροστά του ή ύποκριτικά και ξεδιάντροπη, με τις χίλιες πασκαλειμένες μίσκες της ψευτιάς - του θολώσανε τα μάτια από δάκρια και φωτιά. Καθότανε άπελπισμένος κ' έρείπιος, σαν τους μετανάστες που καθίζουν στην άκρη του πε-

Λιάντρο Παλαμά, τοῦ Βουτιερίδη καὶ τῶσων ἄλλων ποῦ κατέχουσι μιὰ κάπι θέσι, σήμερα στὰ γράμματα κ' ἔχουσι γράψει στίχους καλύτερος ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ Πολέμη. Μὰ ἴσως καὶ γι' αὐτὸ νὰ ἐξοριστήκαν ἀπὸ τὸν Παράδεισο τῆς Ἑλληνικῆς Ἑκδοτικῆς Ἑταιρίας.

ΛΟΓΑΚΙΑ

Ἀφιερωμένα τοῦ ΨΥΧΑΡΗ

1.

ΞΕΝΤΕΜΕΝΟΙ.

Γοργοκυλοῦν ἀκούρατα τῆς θάλασσης τὰ κύματα νὰ φέρουσι σ' ἄφαιστες στερεὲς κροφὰ γλυκομνημάτα. Νὰ τύχουν σ' ὄχιους ἄγνωστους κὶ ἀγνώριστα ἄκρο γυάλια

Σειρήνες γλυκομίλητες, ποῦ μὲ τὰ παρακάλια καὶ τίς γητεῖες τοὺς ξεπλανοῦν τὰ ταξιδιάρικα παιδιά, ποῦ δὲ μοροῦν πὺ τὰ φτωχὰ νὰ βροῦν πατρίδος ἀγκυλιά.

2.

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ.

Ἄργοδιαβοῖνον οἱ Στιγμὲς κ' οἱ ἔσειογιάστες Ὄρες πότε μπουνάστες φέρονται, πότε βροῖτες κὶ ἀμπόρες κ' ἔρω σ' ἀγάπης πέλαγα μ' ἄσβεστη δίψα ἐνὸς φιλιού προσημένο τὸ κελᾶδημα ἐνὸς ἀλαργινοῦ πουλιού.

3.

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ.

Κροφαναδεύει σιγαλὰ μὲς ἀπ' τοῦ νοῦ τὰ βύθη κάποια γητεῦτρα θύμηση σὰ μᾶμης παραμῦθι. Καὶ ξαναβλέπει στῆς φωταῖς τὸ φῶς, σιμὰ στὸ ντζάνι Παλάτια καὶ Πεντάμορφε, ποῦ διαφεντεύουν δρόκιοι. Καὶ ξαναφτάνεις σὲ πηγὲς μ' ἀθάνατα νερά καὶ μιὰ σιγμούλα σὲ μεθ' παιδιώτικη χαρὰ.

4.

ΗΛΘΟΝΙΚΗ ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ.

Γελοῦν τῆς Γῆς οἱ ἀγκυλιὲς καὶ τ' Ὀυρονοῦ τὰ δώματα κὶ ἀγάλλονται τὰ Σύμπαντα μὲς στῶν ἀνθῶν τὰ ρύματα.

οδρόμιου στὸ λιμάνι καὶ σκύφουσι καὶ περιμέουσι τὸ βυθὸν ποῦ θέρθει νὰ τοὺς πᾶρει καὶ νὰ οὐς πᾶει—δὲν ξέρουσι κὶ αὐτοὶ ποῦ.

Μὲ τὸ κεφάλι στὰ χέρια συλλογιζότανε—κ' οἱ περσομένεις τοῦ χαρὸς τοῦ γενήκανε πικρὸς κὶ αὐτὲς γαλιτὶ περάσανε πέρφτανε ἀπάνω του καὶ τότε σποῦσαν.

(—Τέτοις ὥρα σπιτι μου—ὦ! τὸ μικρὸ-μικρὸ, τὸ ἀπάνεμο κὶ ἀσάλευτο σπιτι τοῦ πετέρα!—τέτοια ὥρα ἀπόψε ἡ ἀδερφή μου ἡ Λιλίκα κὶ ὁ πατέρας μου θὰ γυρίζουν ἀπὸ τὴν Ἑκκλησία καὶ θὰ κρατοῦν ἀναμένα τὰ κεριὰ τῆς Ἀνάστασης. Ἡ μητέρα μου θάμεινε νὰ ἐτοιμάσει τὸ τραπέζι καὶ νὰ τοὺς περιμένει. Πόσο θὰ μοσχοβολᾷ τὴν ὥρα τούτη τὸ σπιτι ὅλο ἀπὸ τὸ λιθάνι καὶ τὰ γλυκύσματα τῆς Λαμπρῆς! Πόσο ἡ ἀνύμνηση ἡ δική μου θὰ γεμίζει ἀπόψε ὅλο τὸ πατρικὸ σπιτι! Ἡ μαμά μου θὰ λέει:—Πῶς θὰ περᾷ, Θεέ μου, τὸ παιδάκι μου στὴ μαύρη ξενιτειά! καὶ θ' ἀνεβλίνει στὸ εἰκονοστάσι καὶ θὰ σκύφτει καὶ θὰ ρωτᾷ καὶ θὰ θερμοπααρακαλιέται...)

Τὰ μάτια τοῦ Ὁρέστη βουρκώσανε. Δὲν ἄκουσι πιά τὴ βοή τοῦ Παρισίου τριγύρω του, δὲν ἄκουσι πιά τὰ ξεκαρδίσματα καὶ τίς ψιλὲς φωνὲς τῶν γυ-

Τρισάγιο φέλει μυστικὸ δροσόβρεγτος ὁ κόσμος. Ὁρμαίνει ὁ κρῖνος, ἡ μυρτιά, τὸ ρόδο, ἡ δάφνη, ὁ δούσμος.

Σὰ μουσικὲς ἀνήμουςτες λαλοῦνε κοριτσιῶν καρδιὲς ποθώντας χάδια ἀτέλειωτα μὲς σ' ἀξημέρωτες νυχτιὲς.

5.

ΑΚΟΜΑ.

Ἄκόμα δὲ γητεῦτηκε μὲ τὰ δροφινὰ τραγοῦδια μου καὶ δὲ μυρτίστηκε ποτὲ τὰ νύκοφρα λουλούδια μου. Ἄκόμα δὲν ἀγνάντισε τοῦ νοῦ μου κάποια κάλλη καὶ δὲν κοιμήθηκε γυρτὴ στὴν ὄρφανή μου ἀγκυλιά. Κὶ οὔτε κρυφότερεθες ποτὲ στὴν ἐρημὴ μου φωλιά νὰ διώξη τῆς ἐρήμιας μου τὸ φάσμα μὲ φιλιὰ...

Κασ:ελλόρ:ζ.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΑΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΝΗ

A.

Μαροθωνῆσι, 4 τοῦ Νοέβρη 1909.

Μιά καὶ μ' ἔριξε μιὰ κάπι φουρτούνα σὲ τοὺς δῶ τοὺς βράχους κ' ἔχω ἄθελα εὐκαιρία, ἄς θυμηθῶ περασμένους καιροὺς—εἶπα μέσα μου—κὶ ἄς ριζῶ στὸ χαρτί κάμποσα ἀπ' ὅσα μοῦ χτύπησαν στὸ μάτι καὶ στὸ νοῦ μπροστά στὴν τάχα παρκυκωσιμένη αὐτὴ ἀλλὰ μεγαλοδέατη ἐπαρχία καὶ στὴν παραγνωρισμένη ἀπὸ προκατάληψη φύση τῆς, ἀληθινὴ, ὅμως, Ἑλλάδα ἀκόμα—γιὰ πόσον καιρὸ;—καὶ ἄς τὰ στείλω στὸν καλὸ Νουμά ποῦ δὲν παρὰσφύθηκε ἀκόμα διότελα ἀπὸ τὴν ἀνόρθωση καὶ μορεῖ νὰ βᾶν στίς στήλες του καὶ κάτι τι ἄλλο ὅζω ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καὶ τὸ νομοκλώσσημα, νὰ τὰ ριζῆ σὲ κρυμὰ γωνιά του, ἂν τὰ θεωρῆ ἄξια.

**

Γράφω ἐτούτο τὸ πρῶτο μου γράμμα ἀπὸ τὸ «Γύθειον», ὅπως ἄλλαξε τὸνομά του στὴν ἐπίσημη γλῶσσα τῆς Πολιτείας τὸ χτεσινὸ Μαροθωνῆσι, καθὼς ἐλέγονταν ἕως τίς πρᾶλλες διοικητικίμο ἀπὸ τὸ μπροστινὸ του καὶ κοντινὸ νησί, τὴν ἀρχαία «Κρανάη», ὅπως ἐλέγονταν Τσίμοβη καὶ ἡ σημερινὴ Ἀρεόπολις, Σκαρδαμούλα ἢ Καρδαμύλη καὶ ἄλλα

νησιῶν καὶ τίς βαρεῖες μυρωδιὲς ποῦ περνούσανε μπροστά του. Ἄκουσι μόνο νὰ γλυκολαλοῦνε μέσα του οἱ καμπάνες τῆς Ἀνάστασης, ποῦ γεμίζανε τὸν ἀλαργινὸν ἀέρα τῆς γλυκειᾶς Πατρίδας.

Ἔτανε ὄνειρο; Μὴν ἀποκοιμήθηκε ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὴ σκεπὴ τῆς πόρτας;

Ὁ Χριστός, νά, ἐκεῖ, σκυφτοσερνότανε μέσα στ' ἀκάθαρτα πλήθη, ἀσπρομάλλης κὶ ἀποσταμένος, μὲ πληγωμένα τὰ πόδια, τὰ χέρια, τὴν καρδιά. Σκυφτοσερνότανε στοὺς δρόμους μέσα στίς βροχὲς καὶ στίς λάσπες, γέρος κὶ ἀνήμπορος.

—Κύριε! Κύριε! ποῦ πᾶς;

Φώναζε ὁ Ὁρέστης κ' ἔπαισε πίστομα κάτω, θέλοντας ν' ἀνασηκωθεί καὶ νὰ γονατίσει. Ὁ Χριστὸς κοινοστάθηκε καὶ τὸν εἶδε. Ἡ ψυχὴ του εἴτανε περιλύπη μέχρι θανάτου. Τὰ δάχτυλά του τρέμανε ἀπὸ τὰ γερὰτὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀδυνατιά κ' οἱ ἀπαλάμες τῶν χειρῶν του φέγγανε.

—Κύριε μείνε μαζί μου! Μείνε μαζί μου, μὴ φύγεις! Συχώρησέ με! Ὅ,τι κὶ ἂν λέμε, ὅ,τι κὶ ἂν κάνομε, ὅσο κὶ ἂν σὲ σταυρώνομε, αἰῶνια θ' ἀνεσταίνεσαι Σὺ γαλιτὶ ἤπιαμε τὸ αἷμα σου καὶ φάγαμε τὴ σάρκα σου καὶ θέμε δὲ θέμε κυκλοφορεῖς ἀθάνατος μέσα στὸ αἷμα μας.

ἄλλως, μασκοκρεμένε καὶ ἀγνώριστη χωριὰ ἀπὸ τὴν παλιὰ ἀρχαιοπεπτη κλασικὴ μανία τῶν δεκαῶλων νομοθετῶν καὶ κυβερνητῶ μας. Ὡ! καημένε Πανσυνία! καλλίτερα μὴθέλεις βρεθεῖ μὲ τὸ κκὸ ποῦ μᾶς ἔκαμες νὰ μὴ γνωρίζουμε πλιὰ τὰ χωριὰ μας, τὰ σπιτία μας καὶ τ' ἀμπελοχώραφά μας. Ἀράδικες ἐντὶ σωρὸ ὀνόματα στὰ «Ἀρκαδικά», τὰ «Ἡλιακά» καὶ τὰ «Λακωνικά» σου, καὶ ὅ,τι βροῖκανε μπροστά τους οἱ δεκαῶλοι καὶ κυβερνητὲς μας ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὰ κεράλια αὐτὰ τοῦ ἀθάνατου βιβλίου σου, τὸ παίρνονε καὶ τὸ κολλᾶνε στὰ κουτουροῦ, ἀδιάρρο κὶ ἂν ταιριάζη, ἀδιάφορο ἂν τὸ ἀρχαῖο χωριὸ ἢ ἡ πολιτεία ποῦ σεργιανισε ὁ ἀρχαῖος περιοχητὴς εἴτανε κοντὰ κάνα στοὺς σημερινὸ χωριὸ ἢ τὴ σημερινὴ Πολιτεία, ἂν ἀφορο ἂν ὁ λάφυργας τοῦ σημερινοῦ Ρωμοῦ μορεῖ νὰ τὸ προφέρη κιν. Ἄχ! οἱ δυστυχεσμένοι ἄνθρωποι καὶ οἱ δημότες τους τί κακὸ πάθανε μὲ τ' ἀρχαία αὐτὰ ὀνόματα. Μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς καὶ στὰ ὑστερνὰ, χτὲς ἀκούα, θελήσανε νὰ τοὺς ἐξευγενίσουν, νὰ τοὺς ἀλλάξουν τὸ κακόζηλο καὶ κακόζηρο τᾶρα ὀνομά τους καὶ τοὺς ἀλλάξαν τὴν πίστη καὶ τὴ γνωριμία. Μοῦ ἔτυχε, καὶ τὸ παιδί τοῦ ξενοδοχείου, ποῦ κατεβήκα προχτὲς, καὶ ἡ δούλα ποῦ μὲ ὑπερετεῖ νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ Κότρωνα, —σοῦτ! μὴν τὸ μάθουσι οἱ δασκᾶλοι πῶς κὶ αὐτὸ εἶναι ἀβάφτιστο καὶ τὸ βαφτίσουν πιδὲ ἑλληνικό!—τοὺς ἀρωτάω ποῦ εἶναι αὐτὸ τὸ χωριὸ, σὲ ποῖο δῆμο πέφτει. Στόπ! Ἀρχισαν: Τεθρόνης ὁ ἕνας, Τεχρόνης ἡ ἄλλη καταλάβα.

—Βρε δὲν ἔχει κανένα ἄλλο ὄνομα ὁ τόπος σας; τοὺς λέω.

—Κολοκῦθι, κύριε, μοῦ ἀπαντᾶνε.

—Πῶ! πῶ! Κολοκῦθι, δῆμος Κολοκυθίου! ντροπιές! Καλὰ ἔκαμαν οἱ λογιώτατοι καὶ σὰς τὸν ἔκαμαν δῆμο «Τεθρόνης» κὶ ἄς μὴν μορεῖτε νὰ τὸν πᾶτε! φτάνει ποῦ εἶναι ἀρχαῖο ἑλληνικό. Πῶς ἀφησαν τὸ δυστυχὸ τὸν Κολοκοτρώνη Ρωμιὸ μὲ τὸ ντροπιασμένο(;) ὄνομά του καὶ δὲν τονὲ βαφτίσαν ἀρχαῖο Ἑλλῆνα «Πρωκτόλιθον» π. χ. Κακόζηλο, κακόζηλο δὲν εἶναι κὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα;

Γυρίζω πίσω στὸ Μαροθωνῆσι μου.

Ἀλήθεια ὅτι κάπου ἐδῶ κοντὰ, τρία ἕως τέσσαρα χιλιόμετρα, δύο σταδίου, ὅπως ἀναφέρει ὁ Πανσυνίας, βρισκονταν τὸ ἀρχαῖο Γύθειο, σὲ μιὰ θέση πολὺ πολὺ καλλίτερη ἀπὸ ἐκείνη ποῦ εἶναι χτεσινὴ ἢ σημερινὴ πόλη, ὅπως θὰ ἴδοῦμε παρκατῶ,

Τὰ χεῖλια τοῦ Χριστοῦ τ' ἀναμικὰ, τὰ μπλαβισμένα, ἀνοιγοκλείσανε. Τί τοῦ εἶπε; Τί τοῦ εἶπε; Τέντωσε τ' αὐτὸ του μὴ δὲν μόρεσε ν' ἀκούσει. Ἔνοιωσε μόνο πῶς μίλησε ἀρχαῖα, ἀπαλά, κορυφάμενα Πῶς πέρτανε τὰ λόγια του! Τὰ λόγια του πέρτανε σὰν τὰ μεγάλα, τὰ ζεστὰ δάκρυα. (Ποιὸς ξέρει, ἔτσι θὰ κλαῖνε τ' ἀποξημερωμένα ὅταν κοιμούνται ὅλοι οἱ συγγενεῖς, οἱ νεκρικὲς λαμπάδες μπροστά στὰ ἐμνοστα κορμιά μὲ τὰ κλεισμένα μάτια...)

—Ὅχι! ὄχι! μὴ φύγεις!

Φώναζε πάλι ὁ Ὁρέστης (τί ὄνειρο βρε, Θεέ μου!) καὶ σύρθηκε στὰ γόνατά του κὶ ἀπλωσε τὰ χέρια του ἱκετευτικά.

Μεῖνε! μεῖνε! Ἡ κηλοσύνη εἶναι τὸ μελαψὸ, τὸ νόστιμο ψωμί ποῦ θέρπει. Τὰ ἄλλα, ἡ ἄμορφη κ' ἡ ἀλήθεια εἶναι προσφᾶτὶ μόνο καὶ πολυτελεία στὴ ζωὴ. Μὴ φύγεις! Κλαίς; Γιατί κλαίς; Μὴ φύγεις!

—Σηκωθείτε! σηκωθείτε! θὰ κρυώσετε!

Φώναζε στὸν Ὁρέστη ἕνας ἀστυφύλακας καὶ τότε σειοῦσε μὲ τὸ χέρι. Ὁ Ὁρέστης ἀνοιξε τὰ μάτια του εσotisμένως. Κοντεύανε πιά ποξημερωμένα. Γύρω του γυναῖκες ἀπὸ κείνες ποῦ ποτὲ τους

και επου βρέθηκε κ' ένα άρχαιο θεάτρο, ώτετο Ρωμαϊκής εποχής, άλλ' αν την έχτιζαν κανε κει κοντά στοδμορφο έκείνο μέρος κι άνοιχτόκαρδο, στον ήμερο μυχο του κόλπου, άποκάτω από τ' ώραίο στεφάνι κάτι καταπράσιων από έλιές και γελαστώνε λόφων, αϊ! συχωρεμένοι θάταν αν έδιναν στη νέα πόλη το άρχαιο θμορφο όνομά της. 'Αλλ' έδεπά που την έχουσε στημένη και σκορπισμένη κατντί κρυα από το νησί, το Μαραθωνήσι, την άρχαία που είπαμε Κρανάη, κι άποκάτω και στην πλαγιά του σκοτεινού Κούμαρου - με συμπάθειο, έλληνικά «Λαρίσιον» - ή Μαραθωνήσι έπρεπε να την άφήσιον να λέγεται ή Κούμαρο να τη βγάλουνε, γιατί ή θέση της μόνο για κουμαριές είτανε καταλληλη και για τις τρύπες και κατοικίες των παλιών ναυτικων και φαραδων που τη θεμέλιωσαν έκείνη την εποχή και όχι για σημερινή πολιτεία και πρωτεύουσα με αξιώσεις, για την υγεία κανε κείνων που κατοικουνε κει άπάνω στο βουνό, γιατί ή παραλιακή γραμμή της ή μακριά κι άτέλειωτη, το πρώτο πάτωμα - σα να πούμε - της έφτάπυργης αυτής πολιτείας αξίζει β,τι να είπης.

Σαπλώνεται σε μια έκταση από δυο χιλιάδες μέτρα κοντά μάκρος, στο μυχο, που είπα, του Λακωνικού κόλπου και στην άρχή του δυτικού του πλευρου ώστε ν' άντικρύζη την άνκτολή του ήλιου που άμείως άμα ξεμυτίζει την αυγή πίσωθε από τους χαμηλούς λόφους του άλλου πλευρου του κόλπου που λαμποκοπάει και φωτίζει και ζεσταίνει το παλαιό κεφαλοχώρι έως ότου να κρυφτη το άπόγειομα ναρίς-ναρίς, πίσω από την κορφή του βουνου, που στην πλαγιά του είναι άραδικαμένα τα σπιτικά τβνα άπάνου σάλλο. Και είναι μια χκρά αυτό το άρογιαλι με το τεχνικό κρηπίδιωμά του και τιμάει τον τόπο και δίνει σημασία στο λιμάνι που ποδίζου και καταφεύγου και βρίσκου ούσο και έξκασφίση από τη μεγάλη θαλασσοταρχή του άνοιχτου πέλαου και την άγριεμάρα και το ζέχυμα των δυο κοντινών κάθων τα κάθε είδους καράβια και βκπόρια που άρμενίζουν έξωθε από το Μαλίε και το Τάιναρο. 'Αφρίζει έξω ή θάλασσα και φρενιάζου τα κύματα και μουγκρίζου οι άνεμοι και έδωθε από το νησί και από τον τεχνητό μώλο κατασταλάζου ήσυχα ήσυχα σαν άπισταμένα τα κύματα και με της βίρας σπάζου και καθαλιεύου τις πελεκημένες πέτρες του μώλου και της άρογιαλιές, μονον όταν της νοτιάς ή δύναμη άρχινάει ή τελειώ-

νει κατάστηκ και κατμετής από το άνοιγμα του κόλπου. Και κοροϊδευου αυτή την έχτατη άγριεμάρα τα σκαλοπούδια βγαίνοντας από την παράδοση και το μάθημα των κοντινών σχολειών τους και τρέχου και σκορπιώνται και κατεβαίνου και άρα διάζονκι με γέλοια και χαρές και περιφρονητική άχλαδοή στις σκάλες και άπιθαθρες και περιμένου να σπάση σε ά πόδια τους και να πιτσιλίση ώς την κορφή το άπειλητικό όγκος του νερού - συντρίμια και περίγελο πλιξ και των πιξ άδύνατων στεριανών και αύτουων των τρυφερών βλασταριών, που άνάθεμα το ένα που πάει στη μάσσα του με παπούτσια και κάλτσες ή γυμνά πόδια και άντζες στεγιά.

'Όντας ο ήλιος τραβήξη ήσυχα κι άνέφελα το δρόμο του και μήτε μαύρο σύγγεφο τον σιελάση, μήτε μουγκρητό άγριο τον άνταριάση και φτάση άπάνωθε και κατακέρυφα από τη χωροπούλα ή πάει να κρυφτη ύστερα από δέκα ώρων έτσι άτάραχο δρόμο πίσω από το ρημοκλήσι στην κορφή του βουνου - του λιόντου του λατρεία στην πλαιά των 'Αγίων Πάντων στη σημερινή εποχή - ώ! τι γραμμές, τί χρώματα, τί λαμπρά ίσκιώματα ζαπλώνονται και ζαπολυένται στην άντικρυνή χυμηλή και ήμερη στεριά των Μολών και της 'Επίδκουρου τα ψηλάματα ίταμε κάτω στις 'Ακριές και τα Βάτικα' τί λίμνης γλύκα και καμάρι παίρνει ή από άρχή άπέρκρητη θάλασσα αυτή με έλαφρές έλαφρές κάπτου και που ζάρες από τ' άγεράκι, σαν θμορφο μαβί φουλόρι άσιδέρωτο, και τί άνεπάντευη γαλήνη και άθελο κίρι παίρνει ή ψυχή του άνθρώπου κυταζοντας την και ο νους του εκλάφρωση θαμάζοντας τη! Σε κάτι τέτοιαν ώρα και με τέτοιες φύσης την όμορφιά, μπουνάτσα και μεγαλειό, φαίνεται, κάθησε κι ο 'Ορέτης στον κοντινό μυθικό άργόν λιθον, μαυιωμένος από το κυνηγητό των 'Ερινύων και τον άφησε ή μάνα' και με το δικιο του το θματουργό αυτό λιθάρι έλαβε θεική δύναμη και όνομάστηκε «Ζεύς Καππώτας».

(Σάλλο φύλλο τελιώνει το πρώτο γράμμα)

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΠΑΛΙΑΠΗΔΑΣ

ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ

ΠΑΛΙΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΓΜΑ ΔΡ. 2 ΚΑΙ ΔΡ. 2 1/2 ΓΙΑ ΤΟ ΒΕΩΤΕΡΙΚΟ

δέ γελουνε τότε περικυκλώσανε και του φωνάζανε με τις βραχνές φωνές τους ποιά να τον πκρει μαζί της. Αυτός σηκώθηκε και τις έδιωξε σπρώχνοντας τις και με τα δυο του τα χέρια κ' έφυγε σε να τότε κυνηγούσε κανείς. 'Η βροχή είχε πύσει και το φεγγάρι άρχισε πάλι ν' άγριοπηδά διαγμένο από σύγγεφο σε σύγγεφο.

'Αρχιζε πια να ζημερώνει. 'Αντρες και γυναίκες κάπου κάπου, άγκαλιασμένες τρέχανε και πηγαινανε στ' ακάθαρτα κρεβάτια, να μην κοιμηθούν. 'Εργάτες με βουλιαγμένα τα μάγουλα με δόντια μαύρα και χαλασμένα από το πιατό και την άρρώστεια, ζυπουόσανε και με τα χέρια τους στις τσέπες να ζεσταθούνε, πηγαινανε στο μεροκάματο.

- 'Ελα μαζί μου, χρυσό μου...
- 'Ελα να κοιμηθείς μαζί μου...
- 'Εχω φωτιά στην κάμρα μου.

Του φωνάζανε οι χλωμές γυναίκες που είχανε πια σωρειαστεί στις άκρες των δρόμων κυρασιμένες από το άνώφελο τους άπεισε και σταίρο άντροκυνηγητό. Σηκώσανε τα κεφάλια τους με τα ψούτικα μαλλιά, τα καλοχτενισμένα και του φωνάζανε βραχνά. Κι ως τότε βλέπανε να περνά και να μη στρέφεται να τις δεϊ, χαμηλώνανε πάλι τα κεφάλια

τους μέσα στα γόνατά τους και κουλουριαζόντανε άμίλητες περιμένοντας να περάσει άλλος.

Και τοδτο ώστόσο έβρι ή μέρα και τις σκρώσει στις βρωμοκάμερές τους και πέσουνε στα διπλά κρεβάτια τους, λιγωμένες και στεγιάς από την άγρύπνια κι από την πείνα.

VII

'Ανέθηκε τρία τρία τα σκαλοπάτια του σπιτιού του ο 'Ορέτης και βγήκε στο μπαλκόνι κι έκ κούμπησε στα κάγκελα. 'Εκανε σαν τρελλός. Τα μηλίγγια του τα κρατούσε γιατί θίλωνε να σπάσουνε.

'Η Χρυσούλα δέν είχε γυρίσει άκόμα από την εκκλησία. Κι ο 'Ορέτης στο μπαλκόνι, πηγαυορχότανε, σε θεριό σε σιδερένιο κλουβί, και την περιέμενε.

- 'Α! έγω ύποτέρω, έγω πεθάνω, έγω νοιώθω την καρδιά μου να γίνεται κομμάτια κ' έκείνη γυρίζει άκόμα με τον ξεμωρημένο γέρο. Θάχουνε πια άπολύσει από την εκκλησία, που θάνει;

Μια καιία του παραμόρφωσε τα χείλια και τα φρύδια - ένώ άπέναντί του ή ά-ατολή γεμάτη κ-

ΚΑΤΙ ΛΟΓΑΚΙΑ

Σ' έδένα που αγαπάω

Στα βάθη της καθάριας μου
της ύσπιλης ψυχής
λογάκια παναρμόνια
και πλάνα άγροικάω

Μουάζου με γλώσσα πάναγνη
ούράνια προσευχής
μιά γλώσσα που την έμεθα
για σενα κ' αγαπάω.

Μιά γλώσσα που έδιάβασα
σε' ώραίο πρόσωπό σου
στης ζηλεμένης σου καρδιάς
τα ζάστερα πιάτια

Μιά γλώσσα που την εκλεψα
άπ' το χαμόγελό σου
κι από τα καταμέλινα
τα πύρινά σου μάτια.

'Αθήνα.

ΛΙΑΙΚΑ ΔΘ. ΜΠΕΤΣΙΚΑ

ΓΕΝΕΒΕΖΙΚΑ ΓΙΩΒΙΛΑΙΑ *

Τέτοια στη Γενέβη ή κατάσταση όταν ξεσπασε το μεταρρυθμιστικό κίνημα. Οι νέες ιδέες βρήκανε και δω το κατάλληλο έδαφος και, μ' έλη την πρώτη άντίσταση, γλήγορα υπέρσχυσ' ή εύγλωττία του Φαρέλ, Βιε και Φρομάν, τόσο ώστε την 21 του Μάη 1536 το γενικό Συμβούλιο κήρυξε παμψηφεί πως χωρίζονταν από την καθολική 'Εκκλησία και παραδεχόντανε τη Μεταρρύθμιση. Με το νάλλάξεκε όμως θρησκεία έτσι σε μια μέρα δέν άλλαξε και χαρακτήρα οι Γενεβίκοι. 'Η μεταβολή γίνηκε από λόγους μάλλον πολιτικούς παρά καθαυτό θρησκευτικούς. 'Ο δούκας της Σαβουά από πολύν καιρό έκανε στην άνθισμένη πολιτεία τα γλυκά τα μάτια και συχνά είχε προπαθήσει να την άγοράση από το δεσπότη της κολακειούνας τονε. Μα οι καλοί πατριώτες είχανε ξεγελάσει τις μηχανοραφίες του. - Καλήτερα λούτεροι παρά πλούσιοι, είτανε ή παντοτινή τους άπάντηση. - 'Η Μεταρρύθμιση παρουσιάζοντανε τώρα πρόσφορο μέσο ναπο

*) Κοίταζε το περασμένο φύλλο.

λοσύνη είχε σκορπιστεί πια έλη στον ούρανό. 'Η Notre-Dame φήνταζε, μέσα στην πορφύρα της Αύγης, πελώρια, έξωτιαία, σαν κατιτί το ζωντανό κ' αίστανότανε άπάνω της; ο 'Ορέτης όλα τα πέτρινα τέρατα που τρέχανε άπάνω στις στέγες της κι άνοίγανε τα στόματά τους στις γωνίες και σκαφλώνανε, το ένα διαγκώνοντας την ούρα του άλλου κι άνεθίνανε γοργογόνατα άπάνω στα καμπαναριά και τότε κυτάζανε κοροϊδευτικά.

- Πού είταυνε !

Δέν την είχε άκούσει ποτε ήρθε - είχαν άποχαιρετήθει σιγά-σιγά το Γοργία που τη συνόδευε κ' είχε άνεθεί στα νύχια των ποδιών της, ή πόρτα της κάμερας είτανε άνοιχτή και δέν έτριζε. 'Εβγαλε βιαστική το καπίλο της και μ' ένα προκίστημα φόβου πετάχτηκε στο μπαλκόνι.

- Πού είταυνε ; !

Τα κεριά της 'Ανάστασης που κρατούσε σθμμένα πέσανε από τα χέρια της.

- 'Ορίστη μου, τί έχεις ! Είσαι άρρωστος ! είσαι άρρωστος, άγάπη μου !..

('Ακολουθεί)

φύγουμε κάθε είδους έπιμιξία με το δούκα. Διόχωντας το δεσπότη έλειπε κ' ένας όχληρός κίντυνος. Τα πράματα δέ μείνανε σε τουτο το σημάδι: οί δύστυχοι Γενεβέζοι έμελλε πολλά να τραβήξουνε από το διάβα του Καλβίνου.

Της 27 του Αυγούστου 1536 περνούσε κατά τύχη από τη Γενέβη ο 'Ι. Καλβίνος πηγαίνοντας στο Στρασμπούργ. Τονόμα του κιάλας γνωστό από την Institution chrestienne. Τάκουει ο Φαρέλ και με το στανιό τον πείθει να κάτση να τονε βοηθήση στη διάδοση της νέας διδασκαλίας. 'Ο ίδιος έ Καλβίνος δηγείται πως τη στιγμή εκείνη αίστάνθηκε ασά να τον έπιανε από τον ουρανό το χέρι του Θεού και να τον έτινάζε φοβερά». 'Εμεινε και για πολλούς κάλλιο να μην είχε μείνει. Ένας προς τους νόμους, ζένος προς τα κυβερνητικά έθιμα του τόπου και την άληθινή ζωή των πολιτών, ο Καλβίνος βλάθηκε όλα να τα μεταρρυθμίση: θρησκεία, ήθη, νόμους και ζωή. Στην αρχή άπόρησε ο κόσμος, έπειτα ξεφύτισθηκε και παναστάτησε: δεν άλλαζει κανείς φύση τόσο εύκολα όσο και πίστη. 'Ο χαρμέννος γενεβέζικος χαρακτήρας πήρε τάγματα και με γενικό διάταγμα το 1538 άνάγκασε τους δύο mauvais drôles, Καλβίνο και Φαρέλ, να το κόψουνε λάσπη σε είκοστέσσερεις ώρες το πολύ.

Όσο μείνανε στα πράματα οί Libertins, δηλαδή οί βέροι Γενεβέζοι, ούτε λόγος πιά για τον Καλβίνο. Μα το παρκάμανε κι αυτοί με τα διαχυτικά τους γλέντια και την εύκολορέβιστη περηφάνεια. 'Η γλώσσα τους έπαρνε κ' έφερνε κακολογούσανε όλο τον κόσμο και προπάντων τις γυναίκες όλου του κόσμου. Οί παστέροι ποθήσανε του Καλβίνου το κοκκλιαρικό μα στιβαρό χέρι. Διπλές και τριδιπλές άποστολές τον καταφέρνανε να ξανάρθη στην πόλη που έμενε πάντα ο τόπος της ιδιανικής του δράσης. Και τώρα

Τόν άντρα, μουσα, λέγε μου.

Δέν είναι δύσκολο να φαντασθ η κανείς την έπιρροή και το κύρος μιανού άθρώπου που γυρέβουνε την έπιστροφή του. 'Αρπαξε το τσεκούρι κι άρχίνησε να κάρη τους Γενεβέζους κατ' εικόνα και όμοίωσιν. 'Ορφνός από μικρό παιδί, δεν έγνώρισε ποτέ του την οικογενειακή χαρά: μηθητής ξερός, προβατεί από χώρα σε χώρα τη μαύρη του δυσθυμία, χωρίς πετρίδα, χωρίς άφοσίωτη. 'Αν και παντρεύτηκε μια φορά, δεν είχε φύση για της αγάπης τα καρδοχύπια και της σάρκας το μεθυσιτικό τράθηγμα. Τόμολογούσε κι ο ίδιος: «δέν μπορούνε να με κατηγορήσουνε πως πολέμησα τη Ρώμη για την αγάπη τών γυναικών». Προστέσει' ακόμα πως υποφέρει από άσθμα κι από ποδάγρα και θα καταλάβετε την τάση του να αναθεματίζη τις ξεχυτικές χαρές του σπιτιού, της ταβέρνας την άθυριστομία κι αυτά τα έθνικά φορέματα. 'Η άντάρα του δρόμου του έρεθίζει τα νεύρα, το χτύπημα των ποτηριών του κάνει κεφαλάργια και η ιδέα πως οί Libertins γελάνε με την παπαδιστική φωνή και το νεκρικό του πρόσωπο, ξανάρχεται κάθε στιγμή στους λόγους του. 'Θέλεγες ένας είδος Σπαρτιάτης που δεν τρώει παρά μέλανα ζωμόν.

Το Consistoire που ίδρυσε, σώμα εκκλησιαστικών και λαϊκών, ήταν ένα είδος ιερά εξέταση, μα που η δικαιοδοσία της ήτανε τσοσάδ περιωρισμένη. 'Επόπτευσε τη διαγωγή των πολιτών κ' είχε το δικαίωμα να τους κατηγορήση στο Συμβούλιο: τουτο έβανε πρόστιμα και σωματικές ποινές. Οί νόμοι κατά της πολιτείας άπαγορεύανε στους άν-

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000 !

ΛΑΧΕΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκαστον γραμματίον ισχύον δια την κλήρωσιν της 31 Δεκεμβρίου 1909 τιμάται άντι μιας δραχμής.

ΚΕΡΑΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ :

ΜΕΓ ΚΕΡΑΟΣ	έκ δραχ.	100,000
1 Κέρδος	» »	25,000
1 Κέρδος	» »	10,000
3 Κέρδη	» »	5,000
3 Κέρδη	» »	1,000
118 Κέρδη	» »	100
337 Κέρδη	» »	50

1000 εν όλω κέρδη αξίας δραχμών..... 225,000

Γραμματία πωλούνται. Είς τα δημοσία τμήματα και λοιπάς δημοσίας αρχάς, εις τας Τραπεζας, εις τους σταθμάργας και στασιάρχας των σιδηροδρόμων, τους διαχειριστάς των μονοπωλίων και τα πρακτορεία των εφημερίδων. Δια πᾶσιν πληροφορίαν ή ζητήσιν γραμματίων απευθυντέον εις τὸ Γραφείον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὑπουργείον Οἰκονομικῶν εἰς Ἀθήνας.

Ο διευθύνων τμηματάρχης Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

τρεις να φέρνουνε χρυσές ή άσημένιες καθίνες, και στίς γυναίκες νάχου κ κεντήματα ή περισσώτερ' από δυό δαχτυλίδια.

Η συνάθροιση μόνο σε πέντε όρισμένα μέρη έπιτρεπότανε και για δυό όρισμένα παιχνίδια: ένα μέλος των συμβουλιών έκανε τον έπιστάτη.

Οί κατατρεγμοί κ' οί άπανωτοί διωγμοί χιλιάσανε του Καλβίνου το χαρακτήρα κι αυτό της δικαιοσύνης το κέθημα του παραμορφώσανε. Μια φορά που πήρε την αρχή έγινε έγδικητικός και λυσασμένα καταδίωξε και τους άθώωτους: των αντιπάλων του. 'Ο κκομοίρης ο Jacques Gruet καταδικάστηκε σε θάνατο γιατί έγραψε άσεβη γράμματα και λεύτερους στίχους. Για το Michel Servet δε μιλω' τονόμα του έδωκε άφορμή σε πολλές συζητήσεις και σήμερα' άκμή άνάρτει τους φανατικούς της άθείας. Μια νεκρα άπλώθηκε παντού στην πρωτύτερα βροντόθυμη και φιλήθονη πολιτεία. 'Η τρεμουλιαστή και χλωμή όψη τάνήσυχου και παράξενου γέροντα καθρεφτίστηκε στα ροδοκόκκινα μάγουλα της γελαστής κόρης και τα μάρανε.

Και τώρα θα με ρωτήσετε' αυτό λοιπόν είναι το έργο του Καλβίνου; 'Ενα μέρος μονάχα, ίσως όχι και το πιο εύχαριστο, γιατί με την έπιβλητική εύλάβεια και τα καταναγκαστικά θρησκευτικά καθήκοντα συντέλεσε στο ζετούλιγμα της σεμνοτυφίας και της υποκρισίας. Πολλοί γνήσιοι Γενεβέζοι κατηγορουνε το μεταρρυθμιστή για τη στενοκεφαλιά του. 'Ο έσκιος του Καλβίνου εξακολουθεί να βαραίνει σκληρά πάνω σε κάποιες ψυχές. Χωρίς άλλο προσδέψαμε από κείνον τον κειρό: δεν άρνοθμαι πως ή θρησκευτική ιδέα έnthουσιάζει άκμή, μα οί όπαδοί της άραιώνονται. Οί περισσώτεροι άρχινάνε να ληίσφορουνε, άλλοι φανατίζονται κατ' της θρησκείας από άπλό μίτος των παπάδων ή γιατί τηνε θεωρουνε πρόσκομμα στο λεύτερο έπιστημονικό ζετούλιγμα του μυκλού. Μερικοί μετριόπαθοι προσπαθόνε να συμβιβάζουνε θρησκεία κ' έπιστήμη πετώντας τα σκουριασμένα δόγματα και την παράδοση και κρατώντας από τη θρησκεία κάτι τι το αθέριο, που μπορεί, στο τέλος των τελών, να μην είναι τίποτα και ναπολήγη σε μια μεταφυσική κολοκούθα. 'Επιστήμη θα πη λογικό: θρησκεία θα πη αίσθημα. Σάν άτοπο φαίνεται να βάνη κανείς τόνα κοντά στο άλλο. Τελοςπάντων, ως είναι: ίσως ο σεβάσιμος άρχιερέας Παξών μας λύση το πολύπλοκο αυτό ζήτημα σε καμιά καινούργια συλλογή «Αδολεσχίων».

Όλ' αυτά για να φτάσω στο συμπέρασμα πως μέρος από το έργο του Καλβίνου έχει γεράσει. 'Εκείνο που ζή είναι ή άφοβη έφαρμογή της έπιστημονικής μεθόδος σ' ό,τι είδους δουλειά, και στο

άνασκάλεμα των Γραφών άκμή, είναι ή λευτεριά του λόγου και της συνείδητης ή λευτεριά. 'Η Γενέβη στήνει μεθούριο μνημείο όχι στον πλάστη των άυστηρών ήθών, άφοδ δυστυχώς τουτο είναι άφύσιμα και άργά ή γλήγγερα χάνοντσι (ή άπώλειά τους ζήτημα χρόνου και περιστάσεων), ή Γενέβη τιμάει τον άντρα που έχτισε την άκαδημία και το γκολείο της, σχολείο κι άκαδημία που της λαμπρόνανε τόνομα και της δοξάζτανε τη φήμη. 'Ανεξάρτητα από θρησκευτικές δοξασίες και γνώμες, ένώνεται μαζί της όλος ο πολιτισμένος κόσμος. 'Ο ρόλος που έπαιξε το φέρι του Λεμάν χάρη στα σχολεία του είναι πολύ σπουδαίος για νάφήση κανέναν άδιάφορο.

Γενέβη, 30 του Θεριστή 1909.

ΓΙΩΡΓΗΣ Ν. ΚΟΝΤΟΣΤΑΝΟΣ

ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Στο 364 φύλλο, σελίδα 7, κίτου κάτω στην 3 στήλη, στο άρθρο του κ. Πέτρου Βασιλικού πρέπει να διορθωθεί το «φοβερό κριτικαστικό σύμπτωμα» σε «αθλιβερό κτλ.»

— Την Κερικη το βράδι μια άληθινά καλλιτεχνική παράσταση στο Δημ. Θέατρο με τους «Βρυχάλακες» του 'Ψφεν. 'Οσταλδος ο κ. Θωμάς: Οικονόμου, Κα' Άλδων ή δ. Καίτη Δάρβα και 'Εστρανς ο κ. Κ. Κοντογιάννης: που δσει ευτυχήσανε νάν τονε δούνε «Στε βου» του Γκόρκυ δε θάν τονε λησμονήσουν ποτέ.

— Μα στην παράσταση αυτή, που άληθινά τιμάει την 'Αθήνα και θα μείνει άλησμονήγη, θα παίξει τον Πάστορα ο κ. Μουστακας και τη Ρεζίνα ή κ. Νίτσα Μουστακά. 'Όστε όλοι πρώτης γραμμής καλλιτέχνες κι όλοι στους ρόλους τους.

— Νέο βιβλίο, τον «Απέθαντο», μας έστειλε ο ποιητής Σκίπης από το Παρίσι. Το βιβλίο θα κριθεί στο «Νουμά», όπως και του άλλεσι. 'Ότσόσο από τόση μορδμε να ποόμε πως είναι τέλειο, άφοδ του σηχητάνας με τση λύσσα και το κατακοροδέψανε δυό σπουδαίοι κριτικοί με παγκόσμιο κύρος, ή «Εστία» και ή «Αθήναι».

— Για νάν το κοροδίσουνε σημαίνει πως θάν το διαβάσανε. Πήραν ένα δυό στίχους από δω κι από κει και τους κρεμάσανε για δείγμα: μα σε τίτιο άσταλο κρέμασμα είναι ζήτημα, καθώς λέει κι ο Παλαμάς, αν μπορεί νάνθέξει κ' ένας 'Ομηρος άκομα.

— 'Η «Δάφνη» της Πέμτης βγήκε βουτηγμένη στο πένθος γιατί, λέει, πέθανε (όχι ο Κρουμπάχαρ) ο στρατηγός Πικαδισμαντόπουλος. Τη «Δάφνη» τη βγάζουμε ΝΕΟΙ, παρκாலούμε.

— Ούτε σε τουτο το φύλλο έχουμε «Σαμοβάκη» του 'Ίδα. Κι ο λόγος, γιατί είναι πιασμένα σ' άλλη δουλειά τα καινούρια ψηριά που τυπώνεται. Στο φύλλο της άλλης Κερικης έλπίζουμε νάχουμε συνέχεια.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ: 'Αγγου, στην Κέρκυρα. Κίμε τον κόπο νάν το ξανακοιτάξει, νάν το διορθώσει και να μας το ξαναεπιστείλει. 'Η ιδέα πολύ καλή, μα οί στίχοι θέλουνε δουλειά.—κ. κ. Φ. 'Απ. και Γ. Παντ. στην Πόλη. Το λάβαμε και θα στελνουμε τα βιβλία κτλ.—Π. Εύτ. στην Πόλη. Εύχαριστούμε. Στείλτε ό,τι θέλετε, σώνει μοναχά νάναι σύντομα για να μην άργούνε να τυπώνουνται.—κ. Δ. Κοτζ. στη Σμύρνη. Θα στελνουμε «Προκήρυξεις».—κ. Γ. Κανον. στη Ρουσία. Στέλνουμε το φύλλο. 'Η χρονιάτικη συνδρομή για τη Ρουσία είναι 3 χίρινα ρούβλια. Μπορεί να μας στείλει τη συνδρομή και σε ρούβιο γραμματόσημο.